

Б Р А Н И Ч

ОРГАН АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ

Власник и издавач **Бранича** је Адвокатска комора у Београду коју претставља претседник **Владимир Св. Симић**, адвокат **БРАНИЧ** уређује одбор састављен од **Милана Ж. Живадиновића**, **Др. Видана О. Благојевића** и **Др. Радоја Ј. Вукчевића**, адвоката

САДРЖАЈ:

ЧЛАНЦИ

Уредба о принудном месту боравка није уставна од *Др. Радоја Вукчевића*, адвоката — Београд 41

Да ли се повериоци државе, ради наплате својих потраживања морају претходно обратити управној власти од *Н. Срзеншића*, секретара Касационог суда — Београд ... 43

Пресуда вбгб пропуштања од *Фрање Галијана*, адвоката — Београд 47

Actio libera in causa (seu ad libertatem relatae) i Par 166 в. з. од *Др. Љубомира С. Вагнера*, — Београд 53

СУДСКА ПРАКСА

Ко усррти родитеља, тај је дужан да издржава његову незбринуту децу од *Др. Вука* 58

Док год молба за премештај државног службеника не буде изрично повучена од стране подносиоца управна власт може преместити молиоца по молби у оно место које је молбом тражио без обзира што је државни

службеник после те прве молбе написао другу и тражио друго место искључујући оно место које је тражио првом молбом од *С. Томашевића*, судског приправника — *Косјерић* 59

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Седница од 7 фебруара 1940 год. 60

ИЗ ПЕНЗИОНОГ ФОНДА

IX редовна скупштина Пензионског фонда 61

ПРИКАЗИ

Др. Ј. Кулаш: Kazensko-pravno dokazovanje resničnosti, од Др. Метода Доловца, проф. Универзитета — Љубљана 76

а) *Kriminalteta in domoznanstvo од Александра Маклецова* — Љубљана 76

б) *Задачи и методе изучавања криминалитета у Југославији* ... 76

в) *Статистика и динамика у типологији злочинаца* 77

г) *Die Erprobung der Sicherheitsmassnahmen in Jugoslawien* ... 77

д) *Zaščita mladine pred alkoholizmom s pravnega stališča* 77

Уредништво **Бранича** налази се у Дечанској 13/II. Рукописи се не враћају. Прештампавање градива из часописа допуштено само са тачним означањем извора.

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења Адвокатских комора којима служи као званични орган, и расправе, чланке и саопштења из судске праксе из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за **Бранич** износи 120.— дина. За адвокате изван територије Београдске адвокатске коморе, адвотаске приправнике, судије и судиске приправнике годишња претплата износи 60.— дина. Поједини број 10.— дина.

www.unis.edu.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Функционална надлежност редовних кривичних судова у схватању владајуће доктрине и позитивног права од *Др. Миодрага Аћимовића* проф. Универзитета — Суботица

Zahteva za zaščito Zakona in odločba o stroških од *Др. Авгушта Мунде*

Условно прекидање кривичне istrage и отпуштање на прокушавање као њен облик у Југо-

	словенском кривичном законодавству	78
	<i>Др. Ј. Олиш: Нелојална утакмица од Др. Јанка Шјумана</i>	78
77	НЕКРОЛОГ	78
78	БЕЛЕШКЕ	79
	САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА ...	81
	ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА	82

Др. Радоје Вукчевић, адвокат — Београд.

Уредба о принудном месту боравка није уставна.

Под МСбр. 1640/39 од 15 децембра 1939 г. донета је уредба о измени и допуни Закона о заштити безбедности и поретка у држави. Пропис из § 2 те нове и врло кратке уредбе гласи:

„Управно полицијске власти првог степена могу упутити на боравак у које друго место лица која ремете ред и мир.

Против одлуке првостепене власти допуштена је жалба на другостепену управну власт у року од 8 дана од дана саопштења.

Министар унутрашњих послова може по праву надзора поништити сваку одлуку о упућивању на боравак у друго место.

Првостепена управна власт места где ова лица буду упућена, одредиће им где ће становати под надзором власти.“

Код ове нове уредбе занечају се следећи недостатци:

1) Уредба је донета на основу овлашћења из чл. 1 уредбе о изменама постојећих прописа и доношењу нових од 16 септембра 1939 г. МСбр. 1118/39. Сам чл. 1 уредбе која овлашћење садржи донет је на основу чл. 116 Устава. На основу овог овлашћења Министар. савет може путем уредаба до састанка новог народног претставништва, мењати све постојеће законске прописе и расправљати сва питања која су законима препуштена. Међутим чл. 116 Устава који претставља извор свих сличних уредаба не садржи опште, већ само специјално овлашћење, од кога се употреба може правити само у изузетним случајевима, и за изузетна питања. Затим сама Уредба МСбр. 1118 од 16 септембра 1939 г. не садржи овлашћење да се путем уредаба може мењати све па и сам Устав, већ једино да се уредбодавним путем могу мењати постојећи закони.

2) По чл. 57 Кривичног законика: „Нико не може бити протеран из своје завичајне општине“. А по чл. 12 Устава: „Нико се не може ни у ком случају протерати из свог завичајног места, без сутске пресуде“. Кад ова два основна прописа упоредимо са новом уредбом, онда долазимо до закључка да се пропис из кривичног законика о немогућности протеривања из завичајне општине може уредбом мењати. Али се ипак ни уредбом ни законом не може мењати принцип из чл. 9 Устава Краљевине Југославије. Уредба о месту боравка МСбр. 1640/39 овлашћава управну власт, да свакога грађанина из своје општине може послати у место које му сама одреди. А то је велика повреда Устава, који је јачи од свих уредаба, и чији се основни принципи ни у којем случају не могу мењати само на основу овлашћења од 16 септембра 1939

год. Ако би се о измени могло говорити на основу чл. 116 Устава, њу ипак искључује сам текст овлашћења МСБр. 1118 од 16 септембра 1939 год. по којему се путем уредаба могу мењати само „закони, уредбе, правилници и остали прописи“, али не и сам Устав.

3) Држава мора да се брани противу свачијег илегалног и субверзивног рада. Потреба јаке одбране никад није била тако очита као данас, када многе силе на штету наше домовине зидају своје крупне планове. Али ипак наше управне власти, и поред свих жеља из последњих месеци, ни из далека нису тако савршене, да би њихове одлуке биле непогрешиве. Одређивање боравка значи интернацију, а интернација је лишавање слободе своје врсте. Слобода боравка сваког грађанина у својој завичајној општини значи најосновније грађанско право. Ограничење или одузимање тога основног права, кад би га Устав и дозвољавао, морало би бити везано за непобитне доказе о неопростивој кривици. А тај доказ може нам дати само сутска пресуда, а никада акт управне власти. Сутску пресуду тражи и сам Устав, те је свако протеривање без ње или ван ње, не само противуствано, већ и опасно за све грађане, као и за сумњиве појединце.

4) Концентрациони логори могу да личе на спасоносно сретство у извесним приликама, али се та претпоставка досада никад није оправдала. Ко располаже са управном влашћу, тај може да непожељне елементе, сумњиве за извесну политику, режим или систем, потпуно искључи из политичког живота. Али управна власт не остаје увек у истим рукама. Због тога се код нас дешавало, да законодавци из 1929 и 1934 г. први настрадају од својих властитих закона. За једног познатог државника кажу, да је тајним и разноликим расписима управне власти годинама учио како се другима одузима свака могућност интересовања за своју државу и свој народ. Али су једног дана ти исти органи његове школе, које је он за друге створио, своје незаконе спустили и на њега са читавом његовом пратњом. Добро није било ни прво ни друго, јер државу поткопава и једно и друго, као што то увек бива кад се изнад великог заједничког интереса уздиже партизанство, и неостварљива жеља за вечитим управљањем. А у сличним приликама немогуће је спречити закон, да буде неумитан и према онима који су га стварали ради свог господарства и туђе потчињености.

5) Кад се баци поглед на наше искуство из последње деценије онда се намеће потреба извесних доказа за сваку а специјално за казну интернирања. То уосталом предвиђају и закони и Устав, јер као што без закона нема кривице, тако без одбране не може бити ни казне. Ако је пресуда редовних судова акт који споро стиже, онда се може у покрет ставити специјалан закон и суд, који су свакако за грађанске слободе и саму државу увек сигурнији од управних власти. А ако се жели избећи претрес и доношење пресуде о оваквој тешкој казни, како то Устав предвиђа, онда би се ради очувања принципа из чл. 116 Устава ради гаранције грађана а изнад свега ради заштите државе, која невине не прогања — морао установити извесни скраћени судски поступак, који би у највећој тишини на основу оптужног материјала

доносио своје одлуке о месту боравка. И такво решење без икаквог претреса, које би доносио специјалан или редован суд, претставља ван сваке сумње извесно обезбеђење, хиљаду пута јаче, од одлука управних власти.

б) Докази за ово гледиште бескрајни су, и сувише познати. Зато би требало у самом почетку помишљати и на тешке последице, које опасности излажу, не само антидржавне, за које је уредба донета, већ и све грађане ако су непожељни, најобичнијем среском начелнику, а камо ли режиму. Ми стојимо пред новим демократским изборима који ће се обављати уз асистенцију данашњег управног апарата. Зар многи грађани својим патриотским радом или пропагандом не могу на себе навући гњев управне власти, па према томе и одлуку о месту боравка. До избора то се може десити једнима, а после избора другима, све преко истих органа, који се према ветру повијају, и за које је агзистенција често важнија од законитости. Грешке управне власти само министар може да исправи, а до њега најбрже долазе и помоћ затраже они — који су највише криви.

Опасност од овакве непотпуне уредбе у толико је већа, што под њен удар не долазе изразити рушиоци законитости, већ „лица која ремете ред и мир“.

Salus patriae superma lex. Ономогућимо сваком да угрози интересе домовине. Али је пре свега чувајмо од грехова непоузданих органа и партизана.

Н. Срзеншић, секретар Касационог суда --- Београд.

Да ли се повериоци државе, ради наплате својих потраживања морају претходно обратити управној власти.

У једној парници поставило се питање, да ли се повериоци државе, за наплату својих неоспорених приватно правних потраживања, могу директно обраћати парничним судовима тражећи осуду, или су пак они дужни да претходно затраже исплату преко управних власти по Закону о државном рачуноводству.

Тужилац С. В. наиме тражио је у спору, да му Министар. шума и руда плати накнаду за чишћење димњака у згради, која је припадала Министарству, по уговору, који су странке писмено закључиле. Државни правобранилац у својству државног заступника признао је тужбени захтев и у основу и у количини, али је истакао, да је тужилац претходно био дужан, да поднесе управним властима уредну молбу и признанице, како то прописује Закон о државном рачуноводству. Па како тужилац тако није поступио, већ је поднео неуредну молбу, која му је враћена да је саобрази закону, државни правобранилац је тражио да се тужбени захтев одбије.

Срески суд за град Београд, који је расправљао ствар у првом степену, одбио је тужбени захтев са оваквим образложењем:

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

„Исплате за учињене поједине радње од стране приватних лица за рачун државе, врше се по поступку предвиђеном у Закону о државном рачуноводству, који је обавезан за кориснике. Како тужилац не подноси никакав доказ о томе, да је дефинитивно у том поступку одбијен од исплате, то и нема места вођењу редовног спора према туженику, — па је с тога донео предњу пресуду, сматрајући тужбу преурањеном“.

Тужилац је против ове пресуде уложио призив у коме је нарочито истакао, да његово потраживање није преурањено, јер да је рок за исплату давно протекао. Наводи уз то, да му је молба за исплату враћена, али не због тога што је била неуредна, већ због тога што издатак, који се тужбом тражи није предвиђен у буџету.

Решавајући по овом призиву, Окружни суд за град Београд, преиначио је пресуду првог суда и усвојио је тужбени захтев, али у образложењу своје одлуке није додирнуо питање које је у овом спору било битно, већ је ценио само један приговор тужене стране, који је подредно истакнут. На расправи пред првим судом наиме, државни правобранилац је истакао и то, да је између Министарства шума и руда и закупаца зграде било спорно ко ће сносити трошкове око чишћења димњака, па ценећи тај навод, призивни суд констатује, да је исти неоснован, јер је држава примила обавезу по уговору, да тужиоцу плаћа накнаду за одржавање димњака у исправности, те она ту обавезу има и да испуни.

По ревизији тужене стране, Касациони суд у Београду потврдио је пресуду призивног суда, а у образложењу, између осталог, навео је:

„Разлог који се истиче у ревизији, да је исплата по уговору од 16 априла 1932 год. обустављена тужиоцу док се не реши спор између државе и закупца ко ће сносити трошкове око одржавања димњака у исправности, — не може опстати зато, што је према тужиоцу ову обавезу узела држава по поменутом уговору, а спор између државе и њених закупца, не може имати утицаја на право тужиоца, нити на остварење тога права. Што се тиче ревизијског разлога, да тужилац није поднео молбу за исплату и рачуне саобразно прописима Закона о државном рачуноводству, Касациони суд налази, да и ово не може бити разлог да се тужбени захтев у овом спору не уважи. Ово због тога, што је заступник тужене стране, још на првој расправи пред првостепеним судом признао у целости потраживање тужиоца, не износећи ни у погледу основа дуга нити у погледу његове висине никаквих приговора. Због тога, ако би се узело да тужилац заиста није поднео прописану молбу за исплату и уредне рачуне, то је конвалидирано самим признањем тужбеног тражења од заступника тужене стране. Прописи којима се уређује начин исплате пред управним властима немају други циљ него да се на несумњив начин утврди постојање једног потраживања и када то потраживање држава признаје у целости, онда се не може одбијати исплата само због тога што нису поднети уредни рачуни, јер самим признањем дуга признаје се и уредности рачуна. Стоји истина навод ревизије, да се повериоци државе имају обратити управној власти за наплату,

али тиме редовни правни пут ипак није искључен. И код дуговинских односа између приватних лица, поверилац се по правилу обраћа дужнику за исплату, но ако он то пропусти, па се за наплату свог потраживања обрати суду, то не може бити разлог за недопустивост редовног правног пута. Такав поступак повериоца имао би за последицу, ако се дуг одмах призна, накнаду парничних трошкова по § 147 гр. п. п., али ни приватно лице нити држава не могу одбити исплату дуга само зато што се поверилац није претходно обратио за исплату, нити би у таквом случају редовни правни пут био недопуштен.“ (Пресуда Касационог суда у Београду Рев-1098/39 од 17 октобра 1939 год.).

Према другом делу образложења ове пресуде Касационог суда, који једино има важности по истакнутом питању, повериоци државе из приватно правних односа, имају два начина да наплате своја потраживања. Они пре свега могу тражити наплату преко управних органа — то би било редовно, — но поред тога, они могу одмах захтевати и осуду у редовном грађанском спору, излажући се при том опасности да одговарају за парничке трошкове, ако захтев тужбе буде признат на првом рочишту — § 147 гр. п. п. Држава на тај начин и у погледу исплате својих дуговања, долази у положај обичног дужника, те не може истицати приговор да су њени повериоци били дужни претходно да се обрате за исплату органима управне власти.

На супрот оваквом гледишту, могло би се истаћи, да Закон о државном рачуноводству прописује, да се повериоци државе и за своја потраживања, која потичу из приватно правних односа имају увек обратити управним органима, подносећи доказ о признању издатака и правдајућа документа — § 63 Закона о државном рачуноводству. У спору који је изложен, није било предмет утврђивања, да ли тужилац заиста подносио управним властима молбу са доказима, но Касациони суд у својој одлуци узима, да баш и кад би се утврдило да је молба тужиочева за исплату била неуредна, да је тужилац и у том случају могао остваривати своје право путем редовне грађанске парнице. Несумњиво је међутим, да се по неуредној молби у смислу чл. 27 Правилника о раду Отсека рачуноводства, исплата од управних власти не би могла извршити и то због кривице самог тужиоца. С друге стране питање је, да ли се држава у погледу исплате својих дуговања може изједначити са појединцима. Обим послова које држава предузима и као јавно правна и као приватно правна личност захтева један нарочити поступак у погледу регулисања државних дуговања, па је тај поступак озакоњен прво одобравањем буџета, затим финансијским законима најзад Законом о државном рачуноводству. У овом последњем јасно су изражене три фазе приликом регулисања државних обавеза: ангажовање кредита, ликвидација и исплата. Код ликвидације пак нарочито истакнуто, да сваки поверилац мора уредним рачунима да докаже своје право (чл. 63) и кад таква законска обавеза постоји за све повериоце државе, онда ни тужилац не би могао директно тражити исплату преко суда, већ би напротив био дужан да претходно испуни оно што

му налаже Закон о државном рачуноводству, па тек ако буде одбијен у поступку пред управним властима, онда би могао тражити осуду државе у редовном спору.

На све ово Касациони суд у изнетој одлуци каже: кад заступник државе призна тужбени захтев, онда отпада примена Закона о државном рачуноводству, јер прописи овога закона и немају други циљ него да се утврди да ли је потраживање појединца у основи и количини оправдано. Питање је међутим примене једног формалног закона, а на име пред којом ће се влашћу претходно утврђивати исправност тражбине. Само признање у спору има једино тај значај, да не треба доказивати чињенице које су признате. — § 362 гр. п. п. У овом случају дакле не би требало доказивати да ли дуг постоји и да ли износи онолико колико се тужбом тврди, али да ли је тај дуг могао бити угужен — то је одвојено питање. Претпоставимо ли, да је дуг оспорен и у основи и у количини, тужбено тражење не би могло бити само због тога одбијено, јер ако је тужба дозвољена, она је допуштена без обзира на признање. Ако би дакле тужбено тражење било оспорено, не би се ни тада могао усвојити приговор да је тужилац био дужан да претходно пред управном влашћу у смислу прописа Закона о државном рачуноводству затражи исплату, — јер, непризнавање тужбеног захтева има за последицу да се утврђују прво чињенице на којима се тужба заснива, па онда да се утврди уколико тужбени захтев има основа у материјалном праву, али само оспоравање тужбеног захтева или његово признање, по нашем мишљењу, не би могло имати утицаја на примену прописа Закона о државном рачуноводству.

Истакнути приговор недопустивости редовног правног пута ипак није основан, јер држава није изузета као парнична странка у споровима који се тичу рђавих приватно-правних односа са појединцима. — § 1 гр. п. п.

По нашем мишљењу поверилац државе, закључујући са њом приватно правни уговор, пристаје да наплату врши на начин који је прописан у Закону о државном рачуноводству. То је један прећутан услов у уговору, те ако поверилац тај услов не испуни, то је разлог за одбијање тужбеног тражења, све док се услов не испуни. Слично обавезама под роком, као што поверилац не може тражити исплату тражбине, која није доспела, макар она била и призната, тако исто ни поверилац државе не може судским путем захтевати остварење своје тражбине, пре него што испуни услове из Закона о државном рачуноводству.

Важност истакнутог питања лежи у томе, што сматрамо, да ће бити повериоца државе, који ће се радије обратити редовном парничном суду и по доношењу пресуде на основу признања имати извршан наслов те тако доћи до остварења свога права, него што ће наплату тражити административним путем. Због тога би радо чули по истом питању мишљења и других.

www.unilib.rs **Фрања Галијан**, адвокат — Београд.

Пресуда због пропуштања

У свешлости основних начела, законских прописа и у пракси.

I

Нов закон о парничном поступку има између осталих два основна начела: он пре свега поставља принцип материјалне истине, коју Суд мора да тражи и у вези с тим суђење по слободном судијском уверењу; а затим он између осталог поставља и начело брзине и економије поступка, а у вези с тим разна средства преклузије и законске претпоставке, које немају баш ничега заједничког са првим и основним начелом материјалне истине. Закон хоће материјалну истину, али неће спору правду и зато као основно начело поставља тражење материјалне истине, али низом прописа спречава сва одуговлачења поступка, која могу настати и предвиђа низ претпоставки, којима се поступак скраћује. У низу мера које су у суштини у супротности са начелом материјалне истине, а којима се поступак стварно скраћује и искључује одуговлачење ствари, предвиђене су и две врсте пресуда, код којих је искључена материјална истина, јер се суд у њено истраживање силом закона не може упуштати, већ је насупрот основном начелу постављен принцип формалне истине тј. законске претпоставке у корист једне странке — обично тужиоца. То су: пресуда због изостанка и пресуда због пропуштања.

Само ради бољег разумевања даљег излагања треба подвући, да постоји велика разлика између пресуде због изостанка и пресуде због пропуштања у томе, што кад странка изостане са првог рочишта, може се са много више разлога усвојити законска претпоставка да изостала странка признаје наводе, да она нема шта да истакне насупрот тврђењима дошавше странке и да би свако даље вођење поступка било излишно губљење времена, док код пресуде због пропуштања да туженик у одређеном року одговори на тужбу, који случај нормално долази после присуствовања туженика првом рочишту, тешко је претпоставити то исто тј. да туженик који је дошао на прво рочиште, оспорио тужбени захтев и наводе или их бар није признао, али из неког суду непознатог разлога није у одређеном року одговорио на тужбу, да то може да се изједначи са претпоставком да он сад признаје тужбене наводе и да нема ништа у своју одбрану да наведе. Таква је претпоставка и сувише слободна и кад се има у виду основно начело поступка, начело материјалне истине, не може се одржати.

Према томе битна разлика између пресуде због изостанка и пресуде због пропуштања баш је у томе, што је код ове потоње „рацио легис“ мање у претпоставци да туженик признаје тужбени захтев, а више је у принципу скраћења поступка и спречавања његовог одуговлачења.

Намеће се дакле као основано прво мишљење, да је са гледишта основних начела закона, смисао пресуде због пропуштања у тежњи законодавца да онемогући одуговлачење поступка, те да је за то и прописана, да се у случају кад туженик не одговори о

року на тужбу, не би накнадним одговором одуговлачио поступак, већ да се исти може окончати чим то затражи тужилац.

Према таквој стању ствари, логика ствари и правилно тумачење основних начела поступка доводи до закључка, да пресуди због пропуштања има само онда места, када она не вређа очигледно начело материјалне истине, и када у моменту одлучивања о њој или боље рећи у моменту када се постави питање доношења пресуде због пропуштања, још увек није у супротности са начелом материјалне истине. Другим речима логично је да ће се пресуда због пропуштања без очигледне нескладности са начелом материјалне истине моћи да донесе само онда, ако у моменту када тужилац поднесе предлог за доношење такве пресуде и када се законски тек може поставити питање одлучивања о њој, заиста још увек постоји пропуштање тј. ако није пре тужиоачевог предлога туженик ипак одговорио на тужбу. Овакво гледање на ствар у складу је и са начелом економије поступка, јер ако је туженик одмах по протеку рока за одговор на тужбу или у опште пре тужиоачевог предлога ипак одговорио на тужбу, онда је у ствари тиме најбоље доказао да му није био циљ одуговлачење поступка, и његовим одговором нестало је разлог за пресуду. Али што је много важније овакво је схватање потпуно у складу са начелом материјалне истине, јер ако је туженик одговорио на тужбу без обзира на то дали о року или после, већ отпада претпоставка да он неће или нема шта да наведе против тужиоачевих навода, и већ тужеников одговор оповргава истинитост тужбених навода. Но материјална истина је још и у томе да стварно постоји одговор на тужбу и ако у моменту одлучивања односно у моменту кад тужилац предложи доношење пресуде због пропуштања, стварно нема пропуштања, већ постоји одговор, онда је противно материјалној истини оно што је главни разлог за такву пресуду тј. само констатовање пропуштања.

У таквом специјалном случају када дакле туженик одговори на тужбу после одређеног рока, али пре него што тужилац предложи пресуду због пропуштања стварно и материјално не постоје више разлози за доношење такве пресуде, и иста би се могла само донети по фикцији да је пропуштања било о року. Кад се пак има у виду да је прво и основно начело поступка изналажење материјалне истине и суђење по материјалној истини, онда се не би смело са изузетком, који је предвиђен у виду пресуде због пропуштања, ићи тако далеко, да се призна оправданост доношења такве пресуде и онда, када је одговор поднет пре предлога за доношење такве пресуде и када у моменту предлога за такву пресуду и одлучивања о њој, стварно већ има одговора на тужбу. Не може се смисао закона примити у томе смислу.

Насупрот овоме могло би се истаћи, да и код рокова за жалбе односно правне лекове нема утицаја правни лек поднет после рока, па да се према томе не може ни код пресуде због пропуштања узети друго становиште. Насупрот оваквом разлогу имало би се одмах истаћи да правни лек долази после судске одлуке и противу исте, код које, нормално, суд одлучује мериторно и имајући у виду све чињенице и околности те према својој савести и

слободном уверењу доноси одлуку саобразно материјалној истини. Основна је претпоставка да је побијана одлука правилна, на материјалној истини заснована и законита. Ту дакле са преклузијом није у опреци принцип материјалне истине, као што је случај код пресуде због пропуштања. Осим тога последица пропуштања рока за подношење правног лека аутоматски по самом закону наступа, док последица пропуштања рока за одговор на одговор на тужбу наступа само по предлогу тужиоца и ако такав предлог буде поднет, па и та битна разлика има утицаја на питање преклузије рока. Стога са гледишта основних начела нема оправдања теза, да и у случају када је туженик одговорио на тужбу после рока, али пре но што тужилац поднесе предлог за доношење пресуде због пропуштања, може да се донесе пресуда због пропуштања. То би било и сувише противно основном смислу закона.

II

Да размотримо законске прописе који нормирају овај случај.

По § 494 грпп. „ако туженик не преда на време одговор на тужбу, може тужилац предложити, да се донесе пресуда о главној ствари због пропуштања према прописима § 492 грпп...“. Јасно је дакле да је право тужиоцево да одлучи дали ће предложити да се таква пресуда донесе или не и да је доношење пресуде зависно од предлога тужиоцевог, па самим тим и од момента када он тај предлог стави. Ако тужилац такав предлог не стави, не може се донети ни пресуда због пропуштања. Према томе за наступање штетне последице пропуштања у овом случају неопходно је потребан **предлог тужиоцев** као овлашћене странке.

Ни у § 494 ни у коме другом није предвиђено изрично, шта ће бити ако туженик не поднесе одговор на тужбу, а тужилац и поред тога не стави предлог за доношење пресуде. Изгледа да би онда поступак морао мировати, јер нема законске могућности да се одреди рочиште за спорну расправу, пошто по § 339 грпп. тек кад је **на време поднет одговор на тужбу** одредиће се рочиште.

Поставља се питање специјалног случаја: ако туженик после одређеног рока поднесе одговор на тужбу, дали то има и какво дејство? Ту се морају разликовати два случаја: прво дали је тужилац пре подношења одговора на тужбу, а пошто је рок већ протекао, предложио да се донесе пресуда због пропуштања, или тужилац такав предлог није ставио у опште, односно није ставио пре но што је ипак поднет одговор на тужбу. У првом случају несумњиво је, да одговор на тужбу поднет после рока за подношење истога и после већ стављеног предлога тужиоцевог за доношење пресуде због пропуштања нема никакве важности и до неће се пресуда због пропуштања. Међутим у другоме случају, тј. ако тужилац није предложио доношење пресуде због пропуштања, а туженик накнадно поднесе одговор на тужбу пре но што тужилац предложи доношење пресуде, мишљења смо да је **одговор на тужбу поднет на време као да је поднет у одређеном року за подношење одговора на тужбу**.

На име § 209 грпп. предвиђа да последице пропуштања рокова и рочишта наступају саме по себи у колико по законским про-

писима њихово наступање не зависи од предлога којим се тражи, да се остваре штетне последице пропуштања. То значи да по овом пропису у овим случајевима, где је прописано да за наступање последице треба поднети предлог, без поднетог предлога, нема ни штетне последице пропуштања. Следствено томе у истом §-у у ставу 2 прописано је: да (у последњем случају тј. кад је наступање штетне последице пропуштања зависно од предлога овлашћене странке) може пропуштена парнична радња, ако је за њу био одређен рок, да се предузме накнадно све до дана којег је суду стављен такав предлог (тј. за примену штетне последице пропуштања).

Из овога следи очевидно: пошто је по § 494 грпп. за доношење пресуде због пропуштања потребан предлог тужилоца, дакле штетна последица пропуштања наступа тек када тужилац поднесе предлог за доношење пресуде због пропуштања, све док такав предлог не буде поднет, може туженик и ако је био одређен рок за одговор на тужбу, ипак накнадно и после тога рока поднети одговор без наступања икакве штетне последице пропуштања све докле, док тужилац не би поднео предлог за доношење пресуде због пропуштања. Ако би дакле туженик поднео одговор на тужбу макар и после рока, али пре него што тужилац стави предлог за доношење пресуде, онда би такав одговор био поднет после рока али ипак по § 209 став 2 грпп. „на време“ и штетна последица пропуштања не може наступити.

У потврду овога становишта иду и прописи о повраћају у пређашње стање. Институција повраћаја у пређашње стање служи отклањању штетних последица пропуштања рокова или рочишта. Нормално и логично би дакле било, да туженик, који није поднео одговор на тужбу у одређеном року, затражи повраћај у пређашње стање и тим начином отклони штетну последицу пропуштања, те и после протеклог рока за одговор на тужбу, без штетних последица пропуштања исти поднесе.

Међутим да би туженик у таквом случају могао успети са повраћајем потребно је поред општих услова за повраћај у погледу спречености неотклоњивом сметњом, још и то: да је проузроковано пропуштање имало за странку ту штетну последицу, што је искључена из те парничне радње (§ 210 грпп.). Значи ако то пропуштање није имало ту штетну последицу, не може тражити повраћај у пређашње стање. Према томе, ако штетна последица пропуштања није још наступила, а то у овом случају значи: ако тужилац није предложио доношење пресуде због пропуштања, онда нема једног битног услова за повраћај у пређашње стање, што значи да би туженик повраћај могао добити само ако је пропустио рок за подношење одговора на тужбу и ако је тужилац поднео предлог за доношење пресуде, а не би могао успети са повраћајем, ако је додуше пропустио рок за подношење одговора на тужбу, али тужилац није тражио доношење пресуде.

Но још јасније § 211 грпп. указује на то, да у случају када је туженик пропустио да у одређеном року одговори на тужбу, а тужилац није ставио предлог за доношење пресуде због пропуштања, туженик може све до подношења таквог предлога од

стране тужиоца да поднесе благовремено одговор на тужбу а на против нема места повраћају у пређашње стање. На име по ставу првом овог §-а предлог за повраћај одбиће се, докле год странка може и без повраћаја предузети пропуштenu радњу по § 209 став 2 грпп. То значи: код оних пропуштања, код којих штетна последица наступа само кад овлашћена странка поднесе предлог за то, дакле и код пропуштања рока за одговор на тужбу, код кога тек ако тужилац поднесе предлог за пресуду наступа штетна последица, странка може и после пропуштеног рока предузети парничну радњу и нема ни потребе ни места тражењу повраћаја у пређашње стање. Исто тако став последњи овог §-а вели да се неће уважити предлог за повраћај (између осталог и у томе случају) ако је препрека нестала у време кад је странка по § 209 став 2 још могла накнадно извршити саму пропуштenu парничну радњу.

Из свега до очевидности јасно излази, да при правилном тумачењу позитивних законских прописа туженик може поднети одговор на тужбу без икаквих штетних последица (тако да нема места ни повраћају у пређашње стање, јер он није потребан) све дотле, док тужилац не поднесе предлог за доношење пресуде због пропуштања, и ако је то после рока који је одређен за одговор на тужбу, пошто је штетна последица пропуштања условљена тужиочевим предлогом и без предлога не наступа, а по § 209 став 2 може се радња накнадно предузети све док такав предлог не би био стављен. А то се потврђује и прописима о повраћају у пређашње стање (§§ 210 и 211 грпп.) који у таквом случају искључују повраћај у пређашње стање изражавајући да је могуће предузети накнадно парничну радњу.

Насупрот оваквом стању наши судови увели су обратну скроз погрешну праксу. У случају кад туженик не одговори на тужбу у одређеном року већ после рока, судови доносе пресуду због пропуштања чак и онда када тужилац доношење пресуде предложи после накнадно поднетог одговора на тужбу и када одговор у моменту стављања предлога стварно већ постоји. Тако у спору Др. С. И. Противу О. туженик је одговорио на тужбу првог радног дана после рока тј. у место у суботу, одговорио је у понедељак. Тек 12 дана после већ поднетог одговора на тужбу, тужилац је ставио предлог за доношење пресуде због пропуштања и суд је такву пресуду донео и ако је одговор на тужбу већ давно постојао код Суда.

Биће веома интересно позабавити се разлозима Београдског Апелационог суда, којим побија изложену тезу и заузима становиште, да се има донети пресуда због пропуштања и онда када је туженик пре поднетог предлога за доношење пресуде због пропуштања поднео одговор, али после за то одређеног рока. Ти разлози, у колико се односе на ово питање, гласе:

„Ови су наводи неумесни зато, што по § 338 у. в. §§ 339 и 494 грпп. произилази да се рок за одговор на тужбу не продужава док тужилац не стави предлог за доношење пресуде због пропуштања.

То, што је туженик поднео одговор пре него што је стављен предлог за доношење пресуде због пропуштања не може кори-

стити туженику, пошто је он, самим тим што у одређеном му року није одговорио на тужбу, изгубио право на подношење одговора на тужбу по истеку остављеног му рока. Јер, се рок за одговор на тужбу, као што је напред речено, не продужава до стављања предлога за доношење пресуде због пропуштања, те у овом случају нема места примени § 209 грпп.“

Тако вели Апелациони суд и позива се на §§ 338, 339 и 494 грпп. Ни један од тих прописа не вели нити то, да се рок продужава нити да се не продужава до подношења предлога за доношење пресуде. Они и не говоре о питању продужавања или не продужавања рока за одговор на тужбу. А и логично је што о томе не говоре, кад је у општим прописима о роковима и рочиштима у § 209 грпп. постављено опште правило, које важи за све рокове и рочишта. Насупрот томе § 338 грпп. нормира сасвим друго: подношење одговора на тужбу, кад се он и како подноси, а у § 339 нормира даљи поступак по благовремено преданом одговору на тужбу и најзад § 494 грпп. прописује доношење пресуде услед пропуштања рока за одговор на тужбу. Ни у једном од тих прописа нема ни словца о томе како ће се рок рачунати, тј. од када до када, кад је одговор благовремен, нема ни словца о томе шта ће бити ако се не поднесе одговор а тужилац не предложи доношење пресуде, или шта ће бити ако тужени накнадно после рока поднесе одговор а тужени не предложи дотле доношење пресуде и, најзад, ни словца о томе да за одговор на тужбу не важи и који од општих прописа о роковима, и да се има у нечему примењивати нешто друго. Према томе кад је о свима роковима и рочиштима у посебним поглављима утврђено све што је опште и заједничко, онда је несумњиво да све то опште и заједничко важи за све рокове и рочишта осим изузетака, који су изрично као такви означени. Тога у закону нема.

Обратно узима Апелациони суд у цитираном случају, очевидно сасвим погрешно, јер излази из цитираних разлога Апелационог суда, као да он тражи, да се опште правило из § 209 грпп. треба и у поједином случају изрично да напомене, и да у односном пропису треба да се види да се то опште правило и ту примењује. Не узима Апелациони суд да опште правило важи свуда где није изрично дерогирано као изузетак. Из овога већ сасвим јасно следи да је погрешна теза и неправилно резонување Апелационог суда, па и свих оних ма колико чувених коментатора, који стоје на истоме становишту. И највећи умови човечанства били су често о појединим основним појмовима и стварима у заблуди, једностраним резонувањем изазваној, и због тога се у праву поготову не треба ослањати на „догме“.

У потврду погрешности цитираних разлога Апелационог суда навешћемо још то: да нисмо могли наћи ни један посебан пропис о роковима и рочиштима, у коме би се видело, да ако овлашћена страна не поднесе предлог за наступање штетне последице, да ће се дотле продужити рок. Кад се то нигде другде такође не види, онда по истој логици, нигде не би дошла до примене одредба § 209 грпп., јер се ни у једном односном пропису не види, да ће се рок продужити до подношења предлога за наступање штетне

последике пропуштања. Кад се по себи искључује помисао, да би један законски пропис био бесмислен и написан за то, да се не примењује, онда је јасно да би се морало према свему узети, да се тај пропис § 209 грпп. примењује код свих рокова, где год изрично није изузет па следствено и код рока за одговор на тужбу.

Према томе остаје као тачно: да се одговор на тужбу може поднети и после пропуштеног рока а све дотле, док тужилац не стави предлог за доношење пресуде због пропуштања.

Dr. Љубомир С. Вагнер. Београд.

Actio libera in causa (seu ad libertatem relatae) i Par. 166. k. z.

Наш кривични закон нигде не спомиње случај *actio liberae in causa* ма да исти познаје (§ 22 к. з.). Разлог за овако држање законодавца наћи ћемо у мотивима пројекта за наш нов законик од 1910 год. где се на страни 169 вели: „да овај случај није нарочито потребно предвиђати, јер је јасно, да ће извршилац одговарати за извршено дело, пошто се одлучио за његово извршење у свесном стању“. И ако је констатација тачна, потребе данашњице изискују ипак да се ближе упознамо са овом максимом, како би могли тачно разликовати случајеве *actio libera in causa* од случајева предвиђених параграфом 166 к. з., тј. случајева умишљајног или нехатног довођења у стање неурачунљивости опијањем као и извршења у напред непредвиђеног кривичног дела у таквом стању.

Појам *actio libera in causa* у односу на неурачунљивост изазвану опијањем.

Под *actio libera in causa* разумемо довођење себе у стање неурачунљивости опијањем, ради извршења кривичног дела у томе стању. Код овог стања је типично и битно, да га пијаница хоће као средство за извршење каквог кривичног дела. Данас је од свих признато, да се за *actio libera in causa* кажњава, ма да је раније било и противних мишљења. У односу на садржину самог *actio libera in causa* произилази, да је код овог случаја реч о радњама за које постоји слобода у одлучивању ма да не и у извршењу истих. Извршилац, код ових случајева, довођењем себе у стање неурачунљивости опијањем, истовремено себе самог употребљава за оруђе радње извршења.¹⁾ У времену стварања одлуке извршилац још није неподобан за урачунљивост, док се у време делања налази сам у томе стању. Основ кажњавања лежи у томе што је извршилац у стању неурачунљивости испунио на вини начин (свесно) елементе једног кривичног дела, чију је по-

¹⁾ Види о томе опширно означену литературу код Е. Mezger-а *Lehrbuch* 1933. Стр. 281 и Томе Живановића: *Основи кр. права II књ.* Стр. 96 и даље.

²⁾ Mezger — *Lehrbuch* — Стр. 281.

следицу предвидео одн. могао предвидети још у стању подобности за урачуљивост.³⁾

Насупрот томе виност се код § 166 к. з. односи на само довођење у стање неурачуљивости опијањем а не на кривично дело које је у таквом стању извршено а није било предвиђено још у стању подобности за урачуљивост.

Код *actio libera in causa* као и у опште виност се може појавити с погледом на последицу тј.: на „свест одн. могућност свести код извршиоца о узрочном односу између његове радње и њене последице“,⁴⁾ било као умишљај, било као нехат. Према томе могуће је разликовање случајева умишљајног и нехатног *actio libera in causa*. Разуме се да је за одлуку извршиоца приликом предвиђања последице која ће доцније наступити у стању неурачуљивости важно, да извршилац није неурачуљив што ипак не значи, да је за одлучивање потребно једно потпуно нормално душевно стање. Напротив и сама смањена подобност за урачуљивост је довољна, да се извршилац у питању сматра подобним за одлучивање кад се ради о случају *actio libera in causa*.

Прелазећи на поједине врсте *actio libera in causa* можемо у кратко навести следеће:

Умишљајно довођење себе у стање неурачуљивости опијањем ради извршења кривичног дела у таквом стању постојаће онда, ако је неко себе свесно довео у стање неурачуљивости опијањем ради извршења каквог одређеног кривичног дела. Нехатно пак — онда, ако је извршилац каквог одређеног крив. дела умишљајно себе довео у стање неурачуљивости опијањем, пропустивши при томе, противно дужној пажњи, да схвати, да ће у томе стању извршити неко одређено кривично дело.⁵⁾ Из напред реченог произилази, да за постојање случаја *actio libera in causa* није довољан умишљај одн. нехат извршиоца управљен на извршење ма ког или једне групе кривичних дела, већ се исти мора како смо навели односити на једно у напред сасвим одређено (конкретно) кривично дело. При овоме, разуме се, извршилац не мора предвидети и стваран развој кривичног дела за време стања неурачуљивости изазваног опијањем. Овде ваља напоменути да је и код овог случаја могућ и тзв. услован умишљај.⁶⁾

Дајући дефиницију нехатног *actio libera in causa*, потребно се упустити у ближе упознавање исте, јер су оваки случајеви врло чести, а при томе много тежи за објашњење, с обзиром на врло близак однос са елементима дела из § 166 к. з. И ови нехатни случајеви могући су, као у осталом и умишљајни случаји *actio libera in causa*, и као дела извршења а и као кривична дела пропуштања.⁷⁾

Приликом испитивања случаја *actio libera in causa* извршених

³⁾ Mezger — Lehrburch — Str. 281.

⁴⁾ Т. Живановић — Основни крив. права књ. II. Стр. 28.

⁵⁾ Овако и Gerland — Z. Str. W. 1936. Стр. 784.

⁶⁾ Види о овоме опширније: Т. Живановић — Осн. кр. права књ. II Стр. 56 и даље, стр. 79 (6), Mezger-Lehrburch Стр. 341 и даље.

⁷⁾ Mezger Lehrburch Стр. 281.

нехатно, треба двојити, као у осталом код нехата у опште, свесни од несвесног нехата.⁸⁾

Код свесног нехата извршилац зна, да у потпуном пијанству (неурачуњљивом стању произведеном опијањем) нагиње изгредима одређене врсте, верујући да они неће наступити.⁹⁾ И код ове врсте нехата, као што смо то већ напоменули говорећи о нехату у опште, извршилац мора предвидети извршење одређених кривичних дела. Једно опште сазнање, да неко једном неурачуњљив услед опијања, радо врши кривична дела није још довољно, да се за извршено кривично дело казни због нехатног случаја *actio libera in causa*.¹⁰⁾ Тада би по нашем мишљењу једино умесна била примена § 166 к. з. и то за умишљајно довођење у стање неурачуњљивости опијањем и извршења кр. дела (за које се гони по службеној дужности) у том стању.

Код несвесног нехата извршилац кривичног дела није водио рачуна о дужности пажње на чије је поштовање био обвезан и у стању неурачуњљивости изазваног опијањем, те с тога наступелу последицу није могао предвидети.¹¹⁾ О несвесном нехату ћемо дакле онда говорити, када је извршилац себе довео у стање неурачуњљивости опијањем, не мислећи на очекивано кривично дело у таквом стању. Разуме се, да се и овде *actio libera in causa* може само одобрити ако је извршилац, с обзиром на дужност потребне пажње, морао предвидети наступање једног одређеног кривичног дела. Тако ћемо узети нпр., да имамо случај нехатног *libera in causa* ако извршилац у стању пијанства врши често телесне повреде на приликом једног новог стања неурачуњљивости услед опијености опет изврши исти преступ или злочин.¹²⁾

Али код повреде кућњег мира или противстајања морамо због природе ових дела негирати постојање *actio libera in causa*, када је у питању несвесни нехат.

Овом приликом треба напоменути, баш када се ради о несвесном нехату, да су границе између *actio libera in causa* и § 166 к. з. скоро сасвим несигурне. Са тог разлога се код оцене *actio libera in causa* у опште, а нарочито питања нехата, морају од случаја до случаја врло пажљиво вршити испитивања ради постављања тачне констатације. Ко први пут изврши какво одређено кривично дело у стању неурачуњљивости изазване опијањем и то нехатно, не може се по самој природи ствари казнити због *actio libera in causa*, јер он том приликом и не може знати, да ће у томе стању извршити какво одређено кривично дело, већ се за тај случај може једино казнити према пропису § 166 к. з. ако су испуњени и остали услови из тога прописа потребни за кажњивост.

Прихватајући врло интересантно разлагање Проф. Герланда у чланку: *Der Rauschmittelmissbrauch nach § 330a* објављеном у *Zeitschrift für Strafrechtswissenschaft* од 1936 год. стр. 784 и даље, и ми ћемо у даљем излагању двојити несвесни нехат у две врсте

⁸⁾ Тома Живановић — Осн. кр. пр. књ. II. Стр. 77 (2) — 79 (6).

⁹⁾ Тома Живановић — Осн. кр. права књ. II. Стр. 79 (6).

¹⁰⁾ Gerland — Стр. 792.

¹¹⁾ Mezger — Стр. 350.

¹²⁾ Упореди Чл. 94 Италијанског крив. закона од 1930 г.

нехата (код свесног нехата ово разликовање по самој природи ствари не би могло доћи у обзир) правећи разлику:

да је извршилац себе умишљајно довео у стање опијености не мислећи на у пијанству очекивано кривично дело. (Претпоставимо ли један такав случај, што је разуме се предмет доказаности, то би под тим случајем разумели тзв. обичан несвесни нехат код случаја *actio libera in causa*) и

даљи много чешћи случај, да је извршилац себе нехатно довео у стање неурачунљивости изазвано опијањем, не мислећи при томе — такође нехатно — на наступање последице каквог кривичног дела у стању изазваном опијањем. Ову врсту нехата Герланд назива тзв. „двоструким нехатом“ (*doppelte Fahrlässigkeit*)¹³), код кога је извршилац нехатно се опивши, чињењем или нечињењем произвео нехатно, забрањену кривично правну последицу. Код ове врсте нехата највише је скоро спорно, да ли он представља једну врсту нехатног *actio libera in causa* или се пак само ради о § 166 к. з. с обзиром, да извршилац дела не мисли ни на наступање стања потпуне неурачунљивости опијањем из чега произилази, да не може мислити ни на извршење каквог одређеног кривичног дела у таквом стању. Овако схватање, којим би код ове врсте несвесног нехата дошло до примене § 166 к. з. не би могли прихватити из више разлога. Овим схватањем би се захтев за иначе обичном потребном пажњом која се редовно тражи код оних који су на то обавезни, свео само на најуже случајеве повреде исте. Дакле и ако се ради о случајевима које је тешко доказати ипак се и ови случаји имају сматрати као *actio libera in causa*¹⁴) извршени нехатно, при чему би ми били склони да сматрамо, да је овде један нехат већ садржан у другом. Од оног који нагиње одређеним ексцесима у стању неурачунљивости изазване опијањем мора се захтевати, да већ при почетку опијања размисли о у даном случају наступајућим кривичним делима. У томе смислу сматрамо да један нехат исцрпљује други. Но ван теорије и у самој пракси је једино могућ овај закључак, што се најбоље види код кривичних дела пропуштања. Школски пример са скретничарем примењен на овај случај значио би, да се жељезнички скретничар нехатно потпуно опио — постао неурачунљив, — не мислећи опет нехатно, да доцније има да отпрати своју одређену службену дужност. Догоди ли се каква несрећа скретничар би по нама био одговоран за случај *actio libera in causa*, док би у случају примене § 166 к. з. (према бипартиционистима) у већини случајева био ослобођен а с обзиром, да је баш код ових случајева тешко утврдити субјективне елементе кривичног дела извршеног у стању неурачунљивости изазване опијањем.

Из свега напред наведеног произилази, да *actio libera in causa* извршена нехатно постоји увек онда када је извршилац делао нехатно и то било што се нехатно опио, ма да је дело извршено у пијанству предвидео, било пак, да је себе довео у стање неурачунљивости опијањем не мислећи нехатно на очекивано одређено преступљење. У првом случају могло би бити спорно да ли по-

¹³) Овај израз употребљава Герланд — Стр. 792.

¹⁴) Овако и Герланд — Стр. 792.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BG

стоји нехат или не, пошто је извршилац о наступању одређеног кривичног дела у потпуном пијанству знао. Ипак имали би и овде посла са нехатом с тога, што неурачунљивост опијањем није била жељена, извршилац је полазио са гледишта, да ће исто овог пута избећи.

Ваља нарочито напоменути да до примене нехатног *actio libera in causa* долази само и једино онда, ако се и за нехат код кривичног дела у питању кажњава. Пошто је основ кажњивости хотење извршења дела у стању подобности за урачунљивост, без важности је како је извршилац у стању неурачунљивости изазване опијањем извршио предвиђену и хотену одн. нехатно непредвиђену радњу.

Увиђање саме радње извршења као и могућност интензитета воље у времену стања неурачунљивости изазване опијањем мора код *actio libera in causa* на супрот случаја из § 166 к. з. остати без примене, јер је за утврђивање случаја *actio libera in causa* исто без икакве важности.

И ако као што смо напред видели прописи нехатног *actio libera in causa* могу ефикасно доћи до примене, само тамо где је и за нехатно извршено кривично дело предвиђено угрожење казном ипак наглашавамо, да је и наш законик, као и многи други модерни законици, предвиђајући горњу могућност унео већ споменути пропис § 166 к. з. По овоме законском пропису, за случајева где се иначе само за умишљај може казати, предвиђена је могућност кажњавања и з иначе неказниви нехат под условом разуме се, да је дело извршено у стању неурачунљивости изазване опијањем, (у чему су и страни законици сложни), а да се за исто гони по службеној дужности што у извесној мери ограничава примену овога прописа само на извесну групу кривичних дела предвиђених крив. законом, искључујући поред осталог читаву једну групу кривичних дела тзв. иступа.¹⁵⁾

Из овога што смо до сада рекли произлази, да је однос између *actio libera in causa*, однос субсидиаритета а с обзиром да про- § 166 к. з. има за задатак да испуни празнину која би без њега постојала у нашем закону, § 166 к. з. обухвата само стање неурачунљивости изазвано умишљајним или нехатним опијањем у коме је стању извршено ма какво кривично дело које у напред није било предвиђено или није сматрано могућим његово наступање, или пак није одређено кривично дело, које се гони по службеној дужности, док се *actio libera in causa*, као што смо споменули, односи на изазивање стања неурачунљивости ради извршења у њему каквог одређеног кривичног дела за чије је наступање по-

¹⁵⁾ Упореди § 166 Југ. к. з. са § 330а Немачког крив. зак. одн. новеле од 24 новембра 1933 г., где је могућа кажњивост за сва крив. дела, без обзира на врсту истих и начини гоњења, дакле и за иступе, — са Чл. 91 Италијанског крив. зак. од 1930 год. где се прави разлика између „пијанства произведеног вишом силом и неспособности за увиђање и вољу“, за које се не кажњава, и осталих врсти пијанства предвиђених Чл. 92 од. I и II у в. Чл. 132 Итал. к. з. који предвиђају блаже или оштрије казне за дела извршена у стању опијености, — § 138 Данског крив. зак. од 1930 год. где лак нехат приликом довођења у стање пијанства искључује кажњивост (Лукас — Мон. Крим. Псих. 1928. Стр. 577 и даље) и др.

стојала свест одн. могућност свести још у стању подобности за урачунљивост.

Казна одређена по § 166 к. з. сасвим је довољна, да радњама предвиђеним тим зак. прописом стане на пут а с обзиром, да одређен максимум исте не представља казну за извршено кривично дело, већ за стање неурачунљивости изазвано опијањем као такво, у коме је стању извршено какво кривично дело. При овоме не смемо губити из вида да код случаја ма и нехатног предвиђања извршења крив. дела у стању неурачунљивости изазване опијања долази до изражаја кажњавање због случаја *actio libera in causa* које је код тежих кривичних дела много оштрије него ли за случајеве предвиђене § 166 к. з.

Из напред изложеног произилази и значај потребе ближег познавања *actio libera in causa* (протумаченог § 22 к. з.) и прописа § 166 к. з., пошто се ова два прописа према до сада реченом никако не поклапају, већ само узајамно допуњују, тако да никад скупа у конкретном случају не могу доћи у обзир.

СУДСКА ПРАКСА

Ко усррти родитеља, тај је дужан да издржава његову незбринуту децу.

Др. А. К. прегазио је својим колима К. Ј. К. је после своје смрти оставила петоро малолетне деце и душевно болесног мужа. За свога живота она их је издржавала као једини члан у породици, способан за привређивање.

Малолетна деца и малоумни муж, преко заједничког скрбника, тужили су Др. А. К. тражећи издржавање: малолетних синова до пунолетства, малолетних кћери до удаје, а малоумног мужа до смрти. У тужби су навели да је прегажена К. била њихов једини хранитељ, а да се могућност њене зараде кретала око Динара 1.000 месечно.

Туженик је приговарао: да је отац у обавези на издржавање деце, и да се за његовог живота, та обавеза не може пренети на мајку. Што се тиче мужа као тужиоца, њему право на издржавање не даје ниједан пропис, па ни пропис из § 117 Г. з. Најзад тужиоци и пре пунолетства могу бити способни за привређивање.

Окружни суд за град Београд под По 321/35/30 од 16 септембра 1938 год. уважио је тужбени захтев о издржавању мушке деце до пунолетства, женске деце до удаје, а малоумног мужа до смрти или оздрављења. Разлози суда кратки су и јасни: утврђено је да је туженик усрртио мајку односно супругу тужиоца. Утврђено је да је све тужиоце покојна К. издржавала, децу као малолетне, а мужа као малоумног. Утврђено је најзад, да је могућност њене зараде досезала Динара 1.000.— месечно. Приговори о првенственом праву оцу да децу издржава нису умесни. Није умесно ни оспоравање мужевљевог права на издржавање јер је стварно његова егзистенција зависила од рада његове покојне супруге. Накнаду штете и деци и оцу у виду издржавања, прописује §§ 31, 800 и 826 Г. з.

Тужеников позив није уважен. Београдски апелациони суд, под Пл. 365/39 од 31 маја 1939 год. пресудио је као и Окружни суд. Кратки разлози позивног суда, потпуно се подударају са разлозима Окружног суда. Право тужилаца заснива се како на прописима које цитира Окружни суд, тако и на прописима из §§ 110, 115, 117, 119 и 821 Грађ. зак.

Туженик је искористио и ревизију, али је Касациони суд под Рев. 1923/39 од 7 новембра 1939 год. није уважио, већ је пресуду позивног суда у целини потврдио.

Наведени прописи из §§ 31, 110, 115, 117, 119, 800, 819, 820, 821 и 826 Г. з. јасни су у погледу деце као тужиоца. Не само што је отац дужан да децу издржава, већ је по § 115 Г. з. дужна да то чини и мајка, у колико јој њене моћи дозвољавају. Не само да ова обавеза мајке постоји, кад је муж неспособан за привређивање, већ она постоји и онда кад је за рад способан. Та родитељска дужност по § 117 траје код мушке деце до пунолетства, а код женске деце до удаје. Њихова способност привређивања пре пунолетства може се доказивати, али у конкретном случају такав доказ дат је уз правне лекове, када се по § 576 Гпп. нису у обзир могли узети.

Кад неко децу лиши свога хранитеља, био то отац или мајка он је дужан да преузме његове обавезе издржавања. То произилази како из предњих прописа тако и из §§ 31, 800, 819 и 821 Г. з.

Право слабоумног мужа на издржавање према лицу које је усмртило његову жену, теже је образложити него право деце према томе лицу. Кад би муж био способан за привређивање, образложење би било доста тешко. Али оно ипак не би ни тада било немогуће, ако се докаже да је терет издржавања који по § 119 првенствено лежи на оцу — знатним делом почивао и на мајци. То право мужа ван сваке сумње је неоспорно, кад се докаже да га је жена издржавала, а та обавеза у сличном случају почива и на жени по § 119 Г. з.

Ова пресуда указује пут како ће се унесрећена деца и родитељи, према необазривим возачима, заштитити бар у материјалном погледу, кад је у моралном погледу санкција сведена на минимум, услед сувише хришћанске примене §§ 195 и 205 К. з.

Др. Бук

Док год молба за премештај државног службеника не буде изрично повучена од стране подносиоца управна власт може преместити молиоца по молби у оно место које је молбом тражио без обзира што је државни службеник после те прве молбе написао другу и тражио друго место искључујући оно место које је тражио првом молбом.

Н. Н. суд. пр. је решењем Г. Министра правде од 17 октобра 1938 год. бр. 106.505 премештен из Среског суда у Чајетини у Срески суд у Кочану, по потреби службе. Док још није био разрешен дужности у Среском суду у Чајетини написао је молбу Мин. правде 12 новембра 1938 год. којом је тражио премештај из Среског суда у Кочану у Срески суд у Чајетини. Међутим Н. Н. неколико дана после јављања на нову дужност у Кочану написао је другу молбу за премештај из Среског суда у Кочану у који било срески или окружни суд на територији Београдског Апелационог суда, изузев Чајетине и Ужица. На основу ове молбе Н. Н. је решењем Г. Министра правде од 25 јануара 1939 год. бр. 7011 премештен из Среског суда у Кочану у Срески суд у Косјерићу. Потом је Н. Н. из Среског суда у Косјерићу написао две молбе за премештај у који било од окружних судова у Ваљево, Чачку или Јагодини, али молилац у место да буде премештен у који од Окружних судова које је тражио последњим двама молбама, он је решењем Г. Мин. правде од 11 септембра 1939 год. бр. 84.528 премештен из Среског суда у Косјерићу у Срески суд у Чајетини „по молби“.

Против предњег решења Г. Мин. правде Н. Н. се тужио Државном савету, наводећи у тужби да није тражио премештај молбом из Косјерића у Чајетину и да је требало да буде премештен по потреби службе.

Државни савет пресудом својом од 29 новембра 1939 год. бр. 28.349/39 одбацио је тужбу тужиоца Н. Н., с тим да плати 200 дин. таксе, дајући следеће разлоге: „Пошто је проучио тужбу, оспорено решење и остале акте које се на овај предмет односе, као и одговор министров на тужбу послат писмом д 16 новембра 1939 год. бр. 102.766, Државни савет је нашао: Да је оспорени решењем тужилац премештен из Косјерића у Чајетину по молби. Тужилац истиче у тужби да није тражио премештај молбом у Чајетину и да је требало да буде премештен по потреби службе. Упуштајући се у оцену навода тужбе, оспореног решења, као и одговора министровог, Државни савет налази да је тужба неумесна, а решење на закону основано. Из акта овога предмета види се да је тужилац 12 новембра 1938 год., приликом премештаја по потреби службе у Кочане, тражио молбом да га Министар премести у Чајетину, где се до тада налазио. Та молба није повучена од стране

тужиоца и министар је правилно поступио кад га је преместио по молби из Косјерића у Чајетину. Без утицаја је по решење овога спора то што је тужилац из Кочана тражио молбом да буде премештен у које било место на територији Београдског Апелационог суда, изузев Чајетине и Ужица, пошто том молбом није изрично повучена прва, него је остала и даље као пуноважна. Управна власт могла је тужиоца преместити по првој молби, све докле док је не би тужилац повукао, без обзира на то што је тужилац поднео касније другу молбу у којој не тражи оно место које је тражио првом молбом. Због тога је тужба морала бити одбачена као неумесна“.

Не можемо се сложити са предњим мишљењем Д. с. са следећих разлога:

1) У нашем позитивном законодавству не постоји ни један законски пропис који говори о томе да се молба за премештај мора изрично повући да би постала беспредметна. У осталом ни сам Д. с. у својим разлозима није навео такви или слични законски пропис;

2) Подношење друге молбе за премештај, у којој је изрично искључено оно место које је тражено првом молбом, као што је то у конкретном случају учињено, сматрамо да самим тим прва молба постаје беспредметна. Ово у толико пре што је тужилац на основу друге молбе добио место које је тражио;

3) Према оваквом резонувању Д. с. управна власт би могла преместити државног службеника по молби у неко место које је тражио молбом пре можда 20 и више година и ако је после те прве молбе написао још других 50 и на основу истих добио места која је тражио и

4) У теорији административног права, како на факултету тако и за време своје судијско приправничке вежбе, учили смо да ако службеник буде премештен у које друго место, а не у оно које је молбом тражио, да то није премештај по молби, већ по потреби службе. У конкретном случају тужилац је са две своје молбе тражио премештај из Среског суда у Косјерићу у који било од Окружних судова у Ваљеву, Чачку или Јагодини, а међутим премештен је у Чајетину и то „по молби“. Државни савет је то благословио као правилно и на закону основано!

С. Томашевић,

судски приправник — Косјерић

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Седница од 7 фебруара 1940 год.

Одобен је упис у именик адвоката: Благојевићу Божићу са седиштем у Београду и Николићу Милораду А. са седиштем у Књажевцу.

Избрисан је из именика адвоката Јанковић Момчило из Београда под 31 јануаром 1940 године због својевољног одрицања од права на вршење адвокатуре, а за преузиматеља његове канцеларије именован је Зорц Др. Винко, адв. из Београда.

Одобен је упис у именик адв. приправника: Булатовићу Батрићу код адв. Арадског Др. Мите у Београду са стажом од 11 децембра 1939 год.; Јовановићу Милану код адв. Хаџи Ристића Александра у Београду са стажом од 25 јануара 1940 год.; Жеравчићу Велибору код адв. Здравковића Јована у Београду са стажом од 1 фебруара 1940 год.; и Дунђерском Јовану код Вукадиновић Надежде у Београду са стажом од 7 фебруара 1940 г.

Одбијен је Ранковић Душан Ж. од тражења уписа у именик адв. приправника на вежби код Росића Др. Драгољуба, адв. у Владимирцима са разлога што је адвокату Др. Росићу извршено одлуком Дисциплинског већа привремено обустављено вршење адвокатуре.

Одобен је прелаз адв. приправницима: Љумовићу Драгиши од адв. Стојановића Мира код адв. Поповића Милорада Д. у Београду; Радојловићу Ђорђу од адв. Петровића Владимира код адв. Тадића Милана у Београду; и Лукићу Властимиру од адв. Димитријевића Борислава код адв. Барле-а Др. Славка у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Избрисани су из именика адв. приправника: Матић Милован под 3 октобром 1939 због ступања у војску; Ђурђевић Чедомир под 1 јануаром 1940 год. по одјави принципала; и Ласло Ференц под 27 јуном 1937 по одјави принципала.

Одлучено је да се Комора придружи предлогу Адвокатске коморе у Љубљани поднетом Министарству пошта, телеграфа и телефона у Београду, да Адвокатске коморе могу и препоручене пошиљке поштом слати као порто.

Са захвалношћу је примљен извештај да је г-ђа Даница Бошковић удова из Београда положила Комори 1.000 дин. као прилог приликом годишњице смрти њеног сина поч. Драгослава Бошковића, бив. адвоката из Београда, с тим, да се прилог књижи у корист Добротворног фонда ове Коморе, а да се г-ђи Бошковић изјави захвалност на датом прилогу.

Претседник Владимир Симић саопштио је да је у својству претседника Коморе позват на један скуп на коме су учествовали претставници Лекарске коморе, Удружења инжењера и архитекта из Београда и неких других удружења, на коме се скупу расправљало о извршеним изменама чл. 12 Зак. о заштити јавног поретка и безбедности у држави и да су се учесници ове конференције сложили на текст претставке која треба да се поднесе Претседнику министарског савета у Београду, а у којој се претставци констатује да је донета Уредба о измени напред пом. законског прописа противна Уставу а да су и Правилник и кућни ред прописани за конфинирана лица противни самој Уредби. Молио је Одбор Коморе да га овласти у смислу раније одлуке да и он ову претставку потпише као претставник Адвокатске коморе. Одбор коморе дао је претседнику Симићу једногласно тражено одобрење.

ИЗ ПЕНЗИОНОГ ФОНДА

ПЕНЗИОНИ ФОНД

Адвокатских комора у Београду, Скопљу и Подгорици

ПОЗИВ НА СКУПШТИНУ

На основу §§ 17 и 18 Правила Пензионог фонда адвокатских Комора у Београду, Скопљу и Подгорици из Београда Управни одбор Фонда решио је: да се у Београду на дан 17 марта 1940 год. у 9 часова пре подне одржи:

IX РЕДОВНА СКУПШТИНА ПЕНЗИОНОГ ФОНДА

у згради Фонда — Дечанска ул. бр. 13/II

са овим дневним редом:

- 1) Отварање скупштине, саопштење претседништва и предаја пуномоћија;
- 2) Избор 3 оверача записника;
- 3) Извештај Управног и Надзорног одбора о раду и давање разрешнице;
- 4) Предлог предрачуна — буџета за 1939 год.;
- 5) Решавање о Правилнику Потпорног фонда — § 56 Правила;
- 6) Избор: претседника и 12 чланова Управног одбора, 7 чланова Надзорног одбора и 3 члана и 3 заменика Избраног суда;
- 7) Предлози у смислу § 18 тач. 8 Правила.

У случају да на ову скупштину не дође довољан број чланова друга скупштина одржаће се на дан 24 марта 1940 год. у 9 часова пре подне у означеној згради па ма колико било присутних чланова Фонда, према § 19 Правила, са истим дневним редом.

Секретар,
Јован М. Велимировић, с. р.

Претседник,
Никола Распоповић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

Управног одбора Пензионог фонда Адвокатских комора у Београду, Скињу и Подгорици — Београд поднет IX редовној скупштини чланова одржаној 17 марта 1940 год. у згради Пензионог фонда — Дечанска ул. бр. 13/II.

На VIII редовној скупштини одржаној 23 априла 1939 год. поднет вам је извештај о раду Управног одбора до краја 1938 год., па ће овај извештај обухватити рад одбора у 1939 год.

На дан 1 јануара 1939 год. Пензиони фонд је имао 282 члана, који нису заостали са уплатама дуже од 6 месеци.

У току 1939 год. приступило је Фонду 15 новоуписаних адвоката и 1 члан коме је одобрен повраћај права по § 8 Правила, а иступило је из чланства Фонда 16 чланова и то: 5 чланова услед смрти и 11 чланова по § 8 Правила услед дуговања улога за време дуже од 6 месеци.

Према томе на крају 1939 год. Пензиони фонд има 282 члана од којих су: 240 из београдске, 38 из скопске и 4 из подгоричке Адвокатске коморе.

Имовина Пензионог фонда у 1939 год. била је пласирана у зграде и хипотекарне зајмове. Приходи, које је Фонд имао од ових пласмана изложени су у Рачуну прихода и расхода.

Непокретна имања

Вредност зграде у Дечанској ул. бр. 13 на дан 1 јануара 1939 год. износила је	Дин. 2,943.282,33
Ова вредност се у току године повећала услед увођења 1 сијал. места и премештања водомера	Дин. 1.095.—
	Дин. 2,944.377,33
А смањила се за вредност износа повраћаја таксе, колико је било више плаћено при промени намене локала у Косовској ул.	Дин. 2.303.—
Вредност зграде у Дечанској бр. 13	Дин. 2,942.074,33
Вредност зграде у Поенкаревој ул. бр. 15 на дан 1 јануара 1939 г.	4,716.119,60
Ова вредност повећала се у току 1939 г. за преправљање крова, куповину 1 пећи, прављење 1	

Пренос: 4,716.119,60

2,942.074,33

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

	Пренос: 4,716.119,60	2,942.074,33
плакара и намештање патент ди- моука	7.912.—	
Вредност зграде у Поенкареовој 15		Дин. 4,724.031,60
Укупно је пласирано у непокретности		Дин. 7,666.105,93
Од чега је на дугу		„ 1,400.000.—

У току године Управа је имала више понуда за продају Фондовских непокретности по ценама које су много веће од билансиске вредности. Тако н. пр. за имање у Поенкареовој улици нуђена је цена која је за преко 1,000.000 дин. већа од куповне цене, а тако исто и за имање у Дечанској улици. Према овоме Управа Фонда сматра да је стварна вредност имања далеко изнад билансиске вредности.

Од непокретних имања наплаћено је у току 1939 год. на име кирије и то:

Од имања у Дечанској ул. бр. 13	Дин. 389.165.—	одн. 13,7%
Од имања у Поенкареовој ул. бр. 15	„ 516.240.—	одн. 10,8%

Укупно наплаћено кирије Дин. 905.405.—

што значи да је новац пласиран у непокретна имања донео просечно 11,8% бруто, а с обзиром на ниже изложене издатке за имања уложени новац донео је 8,4% нето прихода.

Издаци за зграде:

	Дечан. 13:	Поенкар. 15:
Порез — кућарина и допун. пренос. такса	58.140.—	101.360.—
Осигурање од пожара	1.763,50	1.168,40
Осигурање излога од разбијања	—	604,50
Вода: стална такса за вод. и канал., смет- лиште и чишћење улице	10.919.—	6.521,60
потрошено воде	8.608.—	7.335.—
Уговори о закупу и признанице	1.501.—	3.817,50
Чишћење оџака	944.—	1.560.—
Одржавање чистоће, ситне набавке и оправ- ке, огласи, ситне таксе и сл.	8.215,25	6.869,50
Трошкови за топлу воду	3.042,65	4.523,75
Осветљење	3.459,80	4.999,60
Трошкови лифта: струја, ревизија и сл.	6.701,50	2.592,50
Настојник: плата	8.450.—	9.100.—
Болесничко осигурање и порез	2.328,50	1.281,50

Укупно динара: 114.073,20 151.733,85

Према томе укупни издаци за зграде износе Дин. 265.807,05

Хипотекарни зајмови:

Према Билансу за 1938 год. Фонд је на дан 13 децембра 1938 год. имао пласираних у хипотекарне зајмове

Дин. 942.699,54

Од чега је отплаћено у току 1939 год. „ 93.560,77

Тако да је на дан 31 децембра 1939 год. у
хипотекарне зајмове пласирано Дин. 849.138,77

Потпорни Фонд

Према пропису § 56 Правила установљен је Потпорни фонд на који су пренети добротворни улози примљени од:

Јосифа К. Стојановића, одв. за Братислава М. Стојановића	Дин. 1.000.—
Ружице Миловановић, одв. за Милана Миловановића	„ 1.000.—
Роксандре П. Илића за Милана и Јулку Димитријевића	„ 1.000.—
Милице А. Петровић	„ 300.—
Аспијазе Стојановић, одв. за Марка Стојановића	„ 1.000.—
Катарине Петровић, одв. за Тихомиља Р. Петровића	„ 1.000.—
Љубице С. Матић, одв. за Светозара Матића	„ 4.000.—

Укупно пренето Добротворних улога Дин. 9.300.—
Према § 56 Правила Потпорном фонду дотирано је
3% вишка прихода над расходима у 1939 год. „ 27.620.—

Укупно Дин. 36.920.—

У току 1939 год. исплаћено је на име потпоре по § 56 Правила г. Љубомиру Ненадовићу, одв. из Београда по 1500 месечно за месеце: септембар, октобар, новембар и децембар 1939 год. Дин. 6.000.—

Салдо на дан 31 децембра 1939 год. Дин. 30.920.—

На дан 30 јуна 1938 год. умро је Манојло-Маша Николић, одв. из Београда, бивши члан Управног одбора Пензионог фонда. Својим тестаментом, који се налази на расправи код Среског суда за град Београд пок. Николић оставио је Пензионом фонду Дин. 250 000.— као добротворни улог, али Фонд ово још није примио јер маса пок. Николића још није расправљена.

По § 56 Правила Управни одбор је израдио Правилник о додељивању потпора из Потпорног фонда, који скупштина има да усвоји. При саставу овог Правилника Управни одбор се руководио жељом да путем овог Фонда помаже осим чланова и њихове породице, сразмерно стању Потпорног фонда и стварним потребама, како би потпору уживали они, којима заиста треба.

Посмртнина и ренте:

- У току 1939 год. умрли су следећи чланови:
- 1) Добривоје-Добра Петковић, одв. из Београда, који је оставио у животу жену, која прима удовичку ренту од 300 дин. месечно.
 - 2) Миливоје Вукосављевић, одв. из Београда, чија жена и 2 малолетне деце примају 1.375 дин. месечно на име ренте.
 - 3) Владислав Недељковић, одв. из Ваљева, чија жена прима удовичку ренту од 800 дин. месечно.

4) Теодор Богатинчевић, адв. из Београда, чија жена прима удовичку ренту од 300 дин. месечно.

5) Сава Ранчић, адв. из Пирота, који није оставио никога ко би имао право да прима ренту. Његовом пунолетном сину исплаћена је само посмртнина.

За горњих пет смртних случајева, као и за пок. Борисава Николића, адв. из Београда, који је умро крајем 1938 год. а посмртнина исплаћена његовој удови у 1939 год., Пензиони фонд је исплатио укупно 83.900 на име посмртнине.

Правила Фонда:

На прошлој редовној скупштини усвојене су измене Правила које је одобрио Господин Министар Правде решењем Бр. 40560/39, па су исте ступиле на снагу 14 јуна 1939 год. На основу § 5а Правила Управа Фонда је извршила нов обрачун ренти и о томе издала решења досадашњим уживаоцима ренти. Извесни уживаоци ренти противу овог решења о смањењу ренти поднели су жалбу Избраном суду. Избрани суд је оснажио решења Управног одбора, а жалиоце одбио од тражења, као што се то види из извештаја Изборног суда.

По усвајању измене Правила Управа фонда је преко стручњака поново обрачунала премијску резерву, према којој је основа Фонда сада стављена на потпуно реалну математичку основу.

У току 1939 год. и сплитски Пензиони фонд извршио је измене Правила у циљу смањивања права чланова и обавеза Фонда у духу целокупног рада свих Фондова прошлих година о коме су чланови из ранијих извештаја детаљно били обавештени.

Сплитски фонд задржао је висину удовичке ренте као и раније али је ограничио на удове које имају 60 година старости. За млађе удове смањено је ренту од 15—30% и у исто време везао висину ренте за дужину времена уплаћивања. Ово је у ствари исто оно што ми имамо у нашим Правилима.

У погледу старосне ренте сплитски фонд је задржао шестоструки месечни улог, као највећу ренту, али са најмање 15 година уплаћивања, ограничавајући право чланова на избор платежног разреда према годинама старости.

Избор нове Управе фонда

Према § 20 Правила досадашњој Управи фонда истиче мандат па ова скупштина има да изабере: претседника и 12 чланова Управног одбора, 7 чланова Надзорног одбора, 3 члана и 3 заменик за Избрани суд.

Досадашњи рад на стабилизацији Фонда по мишљењу Управе ставио је Фонд на потпуно солидну основу тако да Фонд може вечито трајати, па Управа сматра да сада треба приступити идејном раду на прикупљању већег броја адвоката чланство Фонда, што ће бити дужност нове Управе.

Садашња Управа Фонда сматра да је извршила своју дужност у границама своје моћи и захваљује члановима на досадашњем указаном поверењу.

РАЧУНСКИ ИЗВЕШТАЈ

П р и м а њ е:

1. Чланарина

Примљено укупно од чланова 907.488.—

Враћено члановима по §§ 6 и 10

Правила 27.150.—

Стање на дан 31 децембра 1939 г. Дин. 880.338.—

2. Приходи

а) Уписнина 750.—

б) Посмртнина, по одбитку 1.050.—
дин. преносне посмртнине 83.900.—в) Камата на заостале уплате чла-
нова 13.133.—г) Камате на улог код Државне хи-
потекарне банке (улож. књиж. бр.
40.444) 81.—д) Камата од хипотекарних зајмо-
ва, по одбитку Дин. 11.852,06 пре-
носне камате наплаћене за 1940 г. 41.659,57ђ) Кирија од непокретности:
од зграде у Дечан. 13 389.165.—
од зграде у Поен. 15 516.240.— 905.405.—

Укупни приходи у 1939 год. 1,044.928,57

Укупно примљено у току 1939 године Динара: 1,925.266,57

И з д а в а њ е:

1. Режија канцеларије:

а) Плате 1 чиновника и 1 служитеља 45.265.—

б) Провизија и трошкови Поштан.
штедионице 3.251,74в) Служб. порез и болеснич. осигу-
рање 7.659,20

г) Огрев у 1939 год. 1.800.—

д) Осветлење 237.—

ђ) Поштарина 1.191.—

е) Огласи и други издаци 4.088.—

ж) Телефонска претплата 1.150.—

и) Стручњаку за обрачун матема-

тичке основе Фонда, контролу

Правила и понован обрачун после

измене Правила 20.000.—

84.641,94

2. Режија зграда

Према спецификацији у извештају 265.807,05

3. Камата за хипотекарни дуг

По одбитку Дин. 28.411.— преносне

камате плаћене унапред за 1940 г.

147.225.—

4. Ренте

а) Удовичка и дечија рента

	жени:	деци:
Супрузи пок. Милорада Стевановића, бив. адв. из Београда	15.000.—	
Супрузи пок. Симе Клапаревића бив. адв. из Књажевца	4.500.—	
Породици пок. Шемаја Демајо, бив. адв. из Београда	4.500.—	2.475.—
Породици пок. Др. Саве Берића, бив. адв. из Београда	4.500.—	2.475.—
Породици пок. Страхине Петровића, бив. адв. из Београда	4.500.—	2.475.—
Супрузи пок. Боре Лукића, бив. адв. из Жагубице	6.000.—	
Породици пок. Петра Марковића, бив. адв. из Охрида	15.000.—	12.600.—
Супрузи пок. Љубомира Ђорића, бив. адв. из Јагодине	4.500.—	
Супрузи пок. Радисава Суботића, бив. адв. из Крушевца	4.500.—	
Супрузи пок. Стевана Јовановића, бив. адв. из Смедерева	4.500.—	
Супрузи пок. Угљеше Јовановића, бив. адв. из Београда	4.500.—	
Супрузи пок. Љубомира Живковића, бив. адв. из Крагујевца	4.500.—	
Супрузи пок. Христифора Петровића, бив. адв. из Београда	15.000.—	
Породици пок. Др. Евгенија Томића, бив. адв. из Београда	4.500.—	1.305.—
Породици пок. Милића Милићевића, бив. адв. из Београда	15.000.—	4.350.—
Супрузи пок. Др. Милана Ореља, бив. адв. из Београда	15.000.—	
Породици пок. Милутина Марковића, бив. адв. из Крагујевца	9.000.—	2.610.—
Супрузи пок. Тихомиља Р. Петровића, бив. адв. из Књажевца	15.000.—	
Супрузи пок. Борисава А. Николића, бив. адв. из Београда	4.500.—	
Породици пок. Миливоја Вукосављевића, бив. адв. из Београда	12.000.—	6.250.—
Супрузи пок. Добривоја Петковића, бив. адв. из Београда	4.050.—	
Супрузи пок. Владислава Недељковића, бив. адв. из Ваљева	7.200.—	

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Супрузи пок. Теодора Богатинче-
вића, бив. адв. из Београда 1.500.—

179.250.— 34.540.—

Укупно исплаћено удовичке и дечије ренте 213.790.—

б) Старачка рента

Др. Лазару Николићу, бив. адв. из
Београда 21.000.—

Др. Душану Пелешу, бив. адв. из
Београда 8.880.—

Алекси Димитријевићу, бив. адв.
из Крагујевца 21.000.—

Драгољубу Дим. Марковићу, бив.
адв. из Краљева 10.500.—

Укупно исплаћено старачке ренте 61.380.—

Укупно исплаћено ренти у 1939 год. 275.170.—

5. Посмртнина

Супрузи пок. Борисава А Ниоклића, бив.
адв. из Београда 13.950.—

Породици пок. Миливоја Вукосављевића,
бив. адв. из Београда 14.000.—

Супрузи пок. Добривоја-Добре Петковића,
бив. адв. из Београда 14.050.—

Супрузи пок. Владислава Недељковића,
бив. адв. из Ваљева 13.900.—

Супрузи пок. Теодора Богатинчевића, бив.
адв. из Београда 14.000.—

Сину пок. Саве Ранчића, бив. адв. из Пирота 14.000.—

Укупно исплаћено посмртнине у 1939 год. 83.900.—

6. Отпис

а) Отписано од намештаја 1.180.—

б) Отписано од канцелариског материјала 1.051.—

Укупно отписано у 1939 год. 2.231.—

7. Амортизација зграда

Од вредности зграда (без плаца) отписује
се 3% годишње и преноси на „Рач. Фон-
да за отпис зграда“ 145.627,76

Укупно издавање у 1939 години Динара 1,004.602.75

Рекапитулација

Укупно примљено у 1939 год	Дин. 1,925.266,57
Укупно издато у 1939 год.	„ 1,004.602,75
Вишак примања над издавањима у 1939 год.	Дин. 920.663,82
3% вишка примања над издавањима преноси се по § 56 Правила на „Рач. Потпорног Фонда	„ 27.620.—
Остатак вишка примања над издавањима преноси се на „Рач. Главнице“	Дин. 893.043,82
Вредност „Рач. Главнице“ на дан 1-1-1939 год.	„ 6,533.687,37
главница за 1940 год.	Дин. 7,426.731,19

Према изложеном стању наш Фонд је све своје расходе измирио из чистих прихода, не дирајући чланарину, док су остали Пензиони фондови Адвокатских комора за подмирење својих расхода трошили, поред чистог прихода, још и 25—45% наплаћене чланарине.

Подносећи скупштини целокупан извештај о раду Фонда за време од 1 јануара до 31 децембра 1939 год., заједно са Билансом Управни одбор моли скупштину, да по саслушању извештаја Надзорног одбора прими предњи извештај, одобри рачуне за прошло време и изда разрешницу Управном и Надзорном одбору за рад и поднете рачуне.

Секретар,

Јован Велимировић, с. р.

Претседник,

Никола Распоповић, с. р.

Потпретседник,

Момчило Ђ. Јанковић, с. р.

Чланови Управног одбора:

Станко Павловић, с. р.

Миољуб Мишић, с. р.

Андреја Андрејевић, с. р.

Павле Тодоровић, с. р.

Радован Никодијевић, с. р.

Васа Кажић, с. р.

Никола Радовић, с. р.

Стојан Нешић, с. р.

Александар Вучићевић, с. р.

Милан Тадић, с. р.

РАЧУН ПРИ

Пензионог фонда адвокатских комора у Београду, Скопљу
ПРИХОДИ

I. Чланарина			
примљено укупно од чланова		907.488	
враћено члановима по §§ 6			
и 10 Правила		27.150	880.338
II. Приходи:			
Уписнина		750	
1	Посмртнина по одбитку Д.		
	1.050 преносне посмртнине ...	83.900	
2	Камата на заостале уплате чланова	13.133	
3	Камата на улог код Држ. хип. банке	81	
4	Камата од хипотеке зајмова по одбитку Дин. 11.852,06 преносне камате	41.659 57	
5	Кирија од непокретности од куће у Дечанској улици бр. 13 389.165 од куће у Поенкаревој ул. бр. 15 ... 516.240	905.405	1.044.928 57
			1,925.266 57

За Књиговодство

Секретар,

Благајник,

Тих. Нешковић, с. р. Ј. М. Велимировић, с. р. Мил. Тадић, с. р.

ЧЛАНОВИ УПРАВ

А. Андрејевић, с. р., Миољуб Л. Мишић, с. р., Павле Рад. Никодијевић, с. р., С. Нетић, с. р.

Надзорни одбор на својој седници од 26 фебруара 1940 год.
с књигама и документима

Ч Л А

Нинко Петровић, с. р., Љубомир Јањушевић, с. р.,

ХОДА И РАСХОДА

и Подгорици — Београд за време 1-1 до 31-XII 1939 год.

РАСХОДИ

I. Режија:			
1	Режија канцеларија, према спецификацији у рачунском делу извештаја	84.641	94
2	Режија кућа, према спецификацији у извештају	106.307	05
3	Пореза и допун. пренос такса за зграде	159.500	—
4	Камата за хипотекарни дуг по одбитку Дин. 28.411 преносне камате	147.225	—
			497.673 99
II. Ренте:			
1	Удобичка и дечија рента	213.790	—
2	Старачка рента	61.380	—
			275.170
III. Посмртнина			
1	исплаћено 6 смртних случајева		83.900
IV. Отпис			
1	од намештаја	1.180	—
2	од канцеларијског материјала	1.051	—
			2.231
V. Амортизација зграде			
1	преноси се на Рач. фонда за отпис зграде		145.627 76
	Укупни расходи		1,004.602 75
1	Вишаћ прих. над. расход. преноси се на „Потп. фонд“ преноси се на „Рач. Главнице“	27.620	—
		893.043	82
			920.663 82
			1,925.266 57

Потпретседник,
М. Ђ. Јанковић, с. р.

Претседник,
Ник. Распоповић, с. р.

НОГ ОДБОРА:

Тодоровић, с. р., В. Кажих, с. р., Ник. Радовић, с. р.
Алекс. Вучићевић, с. р., Станко Павловић, с. р.

пегледао је овај Рачун Прихода и Расхода и по сравнењу наишао да је потпуно тачач.

Претседник,

Н О В И

Рад. Милаћевић, с. р.

М. Анђелковић с. р., Бора Каменовић, с. р.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Пензионог фонда адвокатских комора у Београду, Скопљу
АКТИВА

1	Готовина :			
	у каси :	176.650	17	
	код Поштанске штедионице у Београду на чековном рачуну бр. 54.580 :	54.191	80	
	код Држ. хипотекарне банке на уложној књижици бр. 40.444	1.362	—	232.203 97
2	Резерва за обавезе у 1940 г.			350.000 —
3	Хипотекарни зајмови			849.138 77
4	Непокретности			
	кућа у Дечанској ул. бр. 13	2.942.074	33	
	кућа у Поенаревој бр. 15	4.724.031	60	7.666.105 93
5	Горибо			
	вредност угља и дрва			4.946 55
6	Намештај			
	вредност на дан 1-1-1939 год.	6.680	—	
	отписано :	1.180	—	5.500 —
7	Канцеларијски материјал			
	набављено у току године ...	1.052	—	
	отписано :	1.051	—	1 —
8	Унапред плаћена камата			
	за хипотекарни дуг :			28.411 —
9	Кауције и аванси			
	за електричну струју :			2.790 —
10	Дужници по „Рач. Привре-			
	меном“ :			59.694 79
				9.198.792 01

За Књиговодство, Секретар, Благајник,
Тих. Нешковић, с. р. Ј. М. Велимировић, с. р. Мил. Тадић, с. р.

ЧЛАНОВИ УПРАВ

А. Андрејевић, с. р., Миољуб Л. Мишић, с. р., Павле
Рад. Никодијевић, с. р., С. Нешић,

Надзорни одбор на својој седници од 26 фебруара 1940 год.
с књигама и документима

Ч Л А

Нинко Петровић, с. р., Љубомир Јањушевић, с. р.,

ЛАНС

у Подгорици — Београд на дан 31 децембра 1939 год.

ПАСИВА

1	Преносна камата хипотекарних зајмова			11.852 06
2	Преносна посмртнина			1.050 —
3	Фонд за отпис зграде стање на дан 1-1-1939 г.	182.611 —		
	отпис за 1939 год.	145.627 76		328.238 76
4	Потпорни фонд пренето са „Рач. Добротвор. улога	9.300 —		
	пренето 3% вишка при- хода — § 56 Правила	27.620 —		
	Укупно	36.920 —		
	исплаћено потпоре у 1939 г.	6.000 —		30.920 —
5	Хипотекарни дуг са роком за 10-1. 1940 год.	350 000 —		
	„ „ „ 10-IV. „ „	75.000 —		
	„ „ „ 10-VI. „ „	300.000 —		1,400.000 —
6	Главница вредност на дан 1-1-1939 г.	6,533 687 37		
	Вишак прихода над расхо- дима у 1939 год.	893.043 82		7,426.731 19
				9,198.792 01

Потпретседник,
М. Ђ. Јанковић, с. р.

Претседник,
Ник. Рашиповић, с. р.

НОГ ОДБОРА:

Тодоровић, с. р., В. Кажич, с. р., Ник. Радовић, с. р.,
Алекс. Вучићевић, с. р., Станко Павловић, с. р.

прегледао је овај Биланс и по сравњењу
нашао да је потпуно тачан.

Н О В И

Претседник,
Рад. Милашевић, с. р.

М. Анђелковић, с. р., Бора Каменавић, с. р.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ИЗВЕШТАЈ

Надзорног одбора Пензионог фонда Адвокатских комора у Београду, Скопљу и Подгорици — Београд поднет IX редовној скупштини чланова одржаној 17 марта 1940 год. год. у Београду

Осмој редовној скупштини чланова Надзорни одбор поднео је извештај о своме раду до краја 1938 год., те према томе овај извештај обухвата рад од 1 јануара до 31 децембра 1939 год.

Надзорни одбор вршио је своју дужност у седницама на којима је прегледао и потписивао месечна стања Пензионог фонда.

Предложени Биланс и Рачун прихода и расхода Надзорни одбор је прегледао, сравнио с књигама и документима и нашао да се све потпуно слаже, на их је потписао и одобрио.

Надзорни одбор је нашао да су књиге Пензионог фонда вођене уредно и прописно.

Молимо скупштину да прими предложени Биланс и Рачун прихода и расхода за 1939 год. и да изда разрешницу Управном и Надзорном одбору за рад у 1939 год.

Чланови:

Бора Каменовић, с. р.
Нинко Петровић, с. р.
Миодраг Анђелковић, с. р.
Љубомир Јањушевић, с. р.

Претседник,

Радомир Милашевић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

Избраног суда Пензионог Фонда Адвокатских комора у Београду, Скупљу и Подгорици — Београд поднет IX редовној скупштини чланова одржаној 17 марта 1940 год. у Београду

У току 1939 год. Избрани суд је имао за расправу и решавање пет спорова.

Противу решења Управног одбора Пензионог фонда, којим је свима уживаоцима ренти смањена рента у смислу прописа § 5а Правила, поднели су тужбу Избраном суду следећи уживаоци и то: Др. Лазар Николић, из Београда; Драгољуб Дим. Марковић, из Краљева; Мица Р. Суботић, из Крушевца; Милева Вукосављевић из Београда и Вукосава М. Орел, из Београда. Тужиоци су тражили да се пом. решење Управног одбора поништи износећи да ово решење није законито с обзиром на њихова стечена права према Пензионом фонду.

По свих пет спорова Избрани суд је оснажио решења Управног одбора а тужиоце одбио сматрајући да је одлука Управног одбора заснована на Правилима, јер је § 5а наређено Управном одбору да смањи ренте досадашњим уживаоцима.

Претседник,

Бора Н. Поповић, с. р.

WWW.UNIBELGRADE.BG
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ПРОРАЧУН РАСХОДА

Пензионог фонда адвокатских комора у Београду, Скопљу и Подгорици из Београда поднесен IX редовној скупштини чланова одржаној 17 марта 1940 год.

I. Расходи:

	Динара:
1) На име плате: 1 чиновника, 1 служитеља и 2 настој-ника зграде	70.000.—
2) На име канцеларијског материјала, огрева, освет-лења, поштарине и опште режије	25.000.—
3) На име трошкова за одржавање зграда	300.000.—
4) На име ванредних издатака, лекарских прегледа, дневница и сл.	10.000.—
	Укупно: 405.000.—

и словима: четири стотине пет хиљада динара.

Издаци на ренте не излажу се у прорачуну, пошто су то издаци који се не могу предвидети, а Правилима Фонда тачно су утврђени.

* * *

Према Чл. 56 Правила Пензионог фонда адвокатских комора у Београду, Скопљу и Подгорици из Београда, скупштина Фонда мора одобрити Правилник о издавању потпоре из Потпорног фонда. На основу овога Управни одбор предлаже IX редовној скупштини чланова, која ће се одржати 17 марта 1940 год. у Београду, следећи

ПРАВИЛНИК ПОТПОРНОГ ФОНДА

Чл. 1

Потпоре члановима одобрава Управни одбор према стању Потпорног фонда, висини улога који је члан уплаћивао и стварној потреби.

Чл. 2

Висина потпоре не може прећи троструки улог који је члан уплаћивао а време трајања потпоре не може бити дуже од једне године. За продужење давања потпоре мора се донети нова одлука.

Чл. 3

Додељена потпора представља право чланова само за оно време за које је додељена и одобрена.

Чл. 4

Потпора се може додељивати и деци умрлих чланова која уживају ренту али висина ове потпоре не може прећи висину једномесечног улога, за свако дете, заједно са рентом коју већ ужива.

Ако су деца без мајке или ова не ужива ренту месечна потпора не може прећи 150% месечног улога, заједно са рентом коју већ примају.

Чл. 5

Потпоре чланова Фонда, који нису ослобођени плаћања улога по § 5 тач. 1 Правила одређују Управни и Надзорни одбор на заједничкој седници.

ПРИКАЗИ

Др. Мешод Доленц, проф. Универзитета, Љубљана: **Kazensko - pravno dokazovanje resničnosti**, Љубљана 1939.

Доказивање истинитости у кривичном праву игра нарочиту улогу, када је у питању кривично дело клевете. Код таквих кривичних дела терет доказивања пада на клеветника, који мора доказати истинитост својих твђења, што следи и из логике саме ствари, а и из §-а 311 ст. 1 К. з., који предвиђа да у таквом случају не може окривљени бити кажњен као клеветник, али га се може казнити за увреду. Иако је, као што смо рекли, и само по себи јасно, да терет доказивања код клевете пада на клеветника, ипак смо у пракси имали прилике видети једно решење Окружног суда за град Београд, у којем се каже, да се обуставља кривично гоњење са разлога, „што оклеветани није доказивао да није истина оно, што је тврдио клеветник“. У извесним случајевима клевете искључено је доказивање истинитости, а ти су случајеви предвиђени у § 312 К. з. Писац у својем раду првенствено истиче важност части као правног добра од еминентне важности, после чега анализира доказивање истинитости на основу прописа нашег кривичног законодавства и износи своје предлоге.

Александар Маклецов, проф. Универзитета, Љубљана:

а) Kriminaliteta in domoznanstvo, 1939.

Писац истиче, да се у кривичном праву осећа тенденција интернационализације и нивелизације и сматра, да се у том правцу много претерује. Усвајање страних института и закона има често незгодне последице. Социографско проучавање злочина у нас је тек у повојима, док је у другим, па и знатно мањим државама од наше, оно куд и камо напредније. У другим државама посвећује се велика пажња проучавању стања злочина према појединим покрајинама, племенима или засебним етнографским јединицама (нпр. Циганима, Црнцима итд.). Исто тако је од великог интереса проучавање разлике криминалитета на селу и у граду. Главни разлог наше заосталости по овом питању је у том, што немамо добре криминалне статистике, а док год не будемо имали добру криминалну статистику не може бити ни говора о успешном раду на том пољу.

б) Задаци и методе изучавања криминалитета у Југославији, 1939.

Ова расправа је у ствари проширење и допуна мало пре приказаног рада истога писца на словеначком језику. Криминална социологија без сумње заслужује нарочиту пажњу. Писац је нарочито истакао непотпуности наше криминалне статистике и у исто време изнео извесне статистичке податке о појединим врстама криминалитета, при чему се специјално задржава на разлици криминалитета извршеног у граду и на селу. Овде ћемо се на час задржати на примедбама пишећем у погледу кривичног дела отмице (женских ради ступања у брак). Подручје апелационих судова Љубљана и Подгорица показују незнатан број тих деликта (год. 1932—1937), при чему подручје апелационог суда у Подгорици мање него и оно у Љубљани. Писац примећује, да му је стање у Словенији разумљиво, „ако узмемо у обзир културни ниво њеног становништва. Мање схватљив је за нас сасвим незнатан број ових деликата у Црној Гори... Није искључено, да статистички подаци у овом погледу нису тачни“.

По нашем мишљењу културни ниво дотичног краја, иако има своје значење, ипак није не само једини него ни најважнији фактор, када су у

питању оваква кривична дела. Не само Подгорица према Љубљани него и нпр. Загреб према Сплиту показују знатне разлике. Тешко би се могло рећи, да је околина Сплита на вишем културном нивоу од околине Загреба. Једнако важи и за Нови Сад. Из изнете табеле не види се, у каквом бројном сразмеру стоји становништво појединих од назначених подручја. Али код отмице женскиња важну улогу играју и схватања народа дотичног краја о полној части, слободи кретања девојака итд. Ради тога Црна Гора без сумње и стварно има мањи број отмица. Ко би, дакле, хтео вршити успоређења и тражити факторе од одлучне важности по овом питању имао би и широко и занимљиво поље рада.

в) Статика и динамика у типологији злочинаца, 1939.

Један мали одломак у низу радова из овог подручја од истог писца. Насупрот претеривању у типолошким класификацијама стоји динамичко схватање криминалитета, које у злочинцу види једну јединствену личност у развоју. Злочинац од заната није постао такав својим првим кривичним делом него се постепено развијао. Ради тога се може и мора настојати спречити развој у том правцу. Али, по мишљењу писца, унутар кривичног законодавства није могућа апсолутна индивидуализација, јер суд мора узимати у обзир и оне моменте, који су од важности за специјалне циљеве крив. права.

г) Die Erprobung der Sicherheitsmassnahmen in Jugoslawien, Реферат за римски криминолошки конгрес 1938 год.

Писац приказује мере безбедности нашег кривичног законодавства. Сматра, да наш К. з. познаје триализам кривичних санкција. Шири слојеви народа немају јасне појмове о разлици између казне и мере безбедности са разлога, што нису за мере безбедности, са којима је скопчано лишење слободе, основани специјални заводи. Налази, да би у самом К. з. требало оштрије делити казну од мере безбедности.

Поред пишчевог триалистичког гледишта постоје и дуалистичко (Др. Тома Живановић) и плуралистичко (Др. М. Аћимовић) гледиште о санкцијама нашег К. з. Ми смо у нашем чланку „Заштитни надзор“ (Архив 1937) изложили наше теоретско гледиште о унитарности кривичних санкција, другим речима да се казна и мере безбедности у суштини не разликују једни од других. Ради тога сумњамо да би и ти засебни заводи за извршење мера безбедности могли у народу створити уверење, да казна и мере безбедности нису у ствари једна иста врста кривичних санкција.

д) Zaščita mladine pred alkoholizmom s pravnega stališča, 1939.

Писац приказује законске прописе о сузбијању тровања омладине алкохолним пићима, при чему се нарочито задржава на нашем К. з. и Пројекту закона о иступима. Дејство алкохола је страховито, наполе када је у питању омладина, услед чега треба ово зло енергично сузбити. Ипак главни и најбољи начин сузбијања није онај преко законских прописа него путем просвећивања народа: *Quid sunt leges sine moribus?*

Др. Миодраг Аћимовић, проф. Универзитета, Суботица: **функционална надлежност редовних кривичних судова у схватању владајуће доктрине и позитивног права, 1939.**

Према аутору је функционална надлежност (у смислу позитивног права) право и дужност једног суда да у конкретном случају кривичног поступка учествује у одређеном делу поступка и да свршава и друге послове у вези са кривичним стварима, које му се законом нарочито у задатак стављају (3). У теорији постоји сагласност у погледу појма функционалне надлежности, једино се мишљења размножавају у погледу њеног практичног значења. Једни је наиме излажу као самосталну специфичну надлежност, док је други сматрају саставним делом стварне надлежности. Писац сматра, да појам функционалне надлежности има велико не само теретско него и практично значење.

Др. Август Мунда: Захтева за зашћито Закона и одлука о трошцих.

За судску праксу несумњиво врло важно и интересантно питање. Писац у кратком чланку износи разне комбинације, које се могу јавити у пракси и даје своје закључке за сваки поједини случај.

Др. Тихомир Василевић, судија: Условно прекидање кривичне истраге и отпуштање на прокушавање као њен облик у Југословенском кривичном законодавству, 1939.

Ова мала расправа у ствари је допуна пишчеве докторске дисертације о „Условној осуди“. Аутор износи историски развој институције о условној истраги и своје критичке примедбе, после чега се осврће на норвешко, данско и наше законодавство. У нашем К. з. условна истрага по његовом мишљењу, постоји у тзв. отпуштању на прокушавање (§ 28 ст. 1 и 3 К. з.). Износи сва питања, која се јављају у вези са овом институцијом нашег К. з.

Др. Ј. Кулаш

Др. Јанко Шуман: Нелојална утакмица, Коментар Закона о сузбијању нелојалне утакмице.

Наш познати писац Коментара Закона о заштити индустријске својине и Закона о ауторском праву г. Др. Јанко Шуман обогатио је нашу правну литературу новим својим делом и то: Коментаром Закона о сузбијању нелојалне утакмице.

Као што он сам каже у предговору, поставио је себи задатак да разјасни све појмове, који се налазе у тој мало познатој правној материји. У томе је и успео. Опширно објашњава појам утакмице или такмичења и такмичара, дуго се задржава на појму добрих обичаја у пословном промету, а нарочито опширно расправља о такозваној општој (генералној) клаузули непознате утакмице, коју садржи § 1 Зак. о сузб. нел. утакмице.

Велику пажњу посветио је и премиским пословима, који нарочито у последње време много интересују извесне наше привредне кругове.

Пошто је наша јудикатура у области нелојалне утакмице још врло незнатна, писац за накнаду износи јудикатуру страних земаља и то нарочито Немачке, бивше Аустрије и Мађарске. Исто тако служи се скоро искључиво немачком литературом, која је врло богата обзиром на чињеницу, да је Немачка својим посебним законима прва у Европи почела сузбијати појаве нелојалне утакмице, како каже писац.

Књига је лепо штампана, али има један недостатак, што поједине стране нису обележене и параграфима на које се односе, а тај недостатак много умањује прегледност дела.

Књига ће добро послужити не само правницима практичарима већ и привредницима, који могу из ње научити, шта у привредној утакмици одговара добрим обичајима, па ће моћи своје пословање према томе удешавати, а нелојална дела својих такмичара сузбијати.

Др. Ј. Слиш

НЕКРОЛОГ

Бора Л. Поповић

На дан 28 фебруара 1940 године преминуо је Бора Л. Поповић, адвокат из Београда. — Пок. Бора провео је у адвокатури преко три деценије. Ово раздобље времена представља, иначе, само по себи, у делатности једног човека знатан период, а када је та делатност испуњена интензивним адвокатским радом, онда је овај период још од много већег значаја. За пок. Бору се с правом може рећи да је за све време док је носио титулу адвоката, дакле од својих тридесетих година па до смрти, био адвокат у пуном смислу речи. У овоме позиву, иако напорном и скопчаном са многобројним и разноликим тешкоћама, пок. Бора се сналазио, увек спреман и ведра духа, па чак и онда када га је болест истрошила и његову телесну снагу измучила. Зато је Бора Л. Поповић у редовима адвоката, судија и свију оних који су га познавали у његовом професионалном раду, одавао човека који је основне

и главне квалитете за адвокатски позив донео собом, долазећи на овај свет. Покојни Бора се интересовао и за рад професионалних установа, а нарочито у вези са радом и приредбама међународних професионалних организација. Тако га видимо као делегата бившег Удружења јавних правозаступника за Србију и Црну Гору на скупштинама Савеза француских бароа, од којих је нарочито била од значаја скупштина у Ремсу, 17 маја 1928 год., којом приликом је свечано отворена обновљена Палата правде. Пок. Бора је, затим, у више прилика учествовао на конгресима Међународног Савеза адвоката као делегат, прво Удружења јавних правозаступника а затим Адвокатске коморе у Београду. Тако пок. Бора је био делегат на претходној скупштини овога Савеза која је одржана у Паризу 21 маја 1928 год. на којој скупштини је донет Статут Међународног савеза адвоката. Учествовао је, потом, као делегат Адвокатске коморе у Београду на првом конгресу овога Савеза у Луксембургу од 14 до 17 маја 1931 год., на четвртом у Хагу од 28 до 31 јула 1932 год. и на петом у Дубровнику од 15 до 17 септембра 1933 год. Да се већ пети конгрес овога Савеза одржи у нашој земљи, у многоме има да се захвали и везама које је Бора имао и стално одржавао са колегама у Француској. На доцнијим конгресима пок. Бора није узимао активног учешћа, али никада није престајао да се интересује за рад и просперитет ове Међународне професионалне организације. Данас, када су све организације ове врсте морале да обуставе свој користан рад, и то за време чија се дужина не може догледати, потребно је да се прекид функције међународних организација ублажи мало чешћим освртањем на њихову ранију делатност и да се, нарочито у оваквим приликама, одаје признање људима који су за одржавање и напредак међународних заједница пружали своју помоћ. На листи неимара међународне организације адвокатског реда, име пок. Боре записано је на лепом и видном месту.

Покојни Бора показивао је интересовање и за професионалне организације у земљи, нарочито у времену док је постојало Удружење јавних правозаступника, у коме је удружењу неко време био члан Надзорног одбора. На редовној скупштини Адв. коморе у Београду, 27 октобра 1935, пок. Бора био је изабран за члана испитне комисије и ово наименовање задржао је све до октобра месеца 1938 год. На жалост, изабрани чланови испитне комисије из адвокатског реда, на правном подручју Касационог суда у Београду, ни после једанаест година од доношења Закона о адвокатима, нису ступили у функцију, због немогућих специјалних законских одредаба, које одредбе, по једној чудној логици, имају свога разлога само и искључиво за ово правно подручје наше државе. Услед овога, ни пок. Бора није могао да обави ову дужност којом су га колеге одликовале и коју би он, сигурно, часно извршио.

*

Свладан тешком болешћу, пок. Бора Л. Поповић отишао је пре времена са овога света, јер по снази и моћи свога духа, пок. Бора је остао млад и ако је био већ превалио шездесету. Зато је његова смрт изненадила и још теже погодила његове најближе, — које је он волео неизмерном љубављу — а поред њих и све његове пријатеље и познанике.

Вечан му помен!

Мил. Ж. Живадиновић

БЕЛЕШКЕ

О новој пореској реформи написао је финансијални стручњак Др. Влатко Херков у сијечанском броју свог „Финансијског Архива“ чланак, из којег преносимо ове ставке:

Сигурно је да изванредне прилике траже изванредне жртве. Једнако не може нитко оспоравати, да у тај час живимо у изванредно те-

шким приликама, које оправдавају и најтеже жртве, као ни то, да смо сви били свјесни, да није далеко час, када ће се овакве жртве тражити. Иако према томе нису нови порезни прописи, које нам је донијела нова година, дошли неочекивано, они су изазвали констернацију у свим круговима порезних обвезника. Што више и револт, ко-

ји није неоправдан. Надлежни су фактори сувише лако схватили провођење далекосежних одредаба, које садржавају нови порески прописи. То доказује у првом реду чињеница, да је од дана објаве тих прописа у београдским новинама до дана важности тих прописа остављен рок од тек неколико дана, а у том року нису порески обвезници нити могли те прописе набавити, а камо ли да се упуте у толико тешку материју, која и стручњацима задаје потешкоће. То је велика омашка, која се не може ничим оправдати тим више, што се за огрешење о нове прописе предвиђају врло тешке казне, далеко теже од до сада у нашем пор. законодавству уобичајених.

Али и сам садржај нових прописа одаје брзину, којом се радило. Главна им је карактеристика поманкање система и непотпуност уз премало уважавање привредних прилика. Порезни прописи морају бити такви, да не коче правни развој привредне делатности и да привреди уопће не дају силом криви смјер. А нови прописи ће то свакако проузроковати. Паушалирање занатлија имаде нпр. несурбуе последице, јер је изазвало отпуштање помоћника у тако великом броју, да ће из тога настати нови тешки социјални проблем. И то само ради непотпуности односних прописа. Недостаје им као прелазна одредба, да је за паушалирање за ову годину мјеродавно, да ли је поједини занатлија кроз читаву 1939 г. упосливао највише два помоћника или не. Услијед тога отпустом прекобројних намјештеника и у часу подношења пријаве може се добити паушалирање. Једнако недостаје пропис о занатлијама, који дају своје производе на израду изван своје раднице на пр. на акорд. Оваквим се начином може успјешно изиграти закон, не само на штету државе, него и оних помоћника, који ће услјед тога остати без свог досадањег намјештења.

Одредба о вођењу књига изазвала је велики број напуста пословања. Минимални порез код течевне није ништа друго него порез на капитал, па ће изазвати бијег капитала из привреде. Одредбе о опорезивању иноземних подузећа за послове склопљене у држави не уважавајући међународне обичаје о

избјегавању двоструког опорезовања, па ће свакако имати своје repercussions и у иностранству.

Но највећи је недостатак нових прописа, да им мањак битни предуслов правне сигурности грађана. Недостаје им свакако везање пореских власти на законитости.

На пр. овлаштење пор. власти да раде по слободној оцјени имаће недогледних посљедица. Сама сумња тих власти, да пор. обвезник није у својим књигама исказао сав приход, даје им право на слободну оцјену. Ту своју сумњу не морају пор. власти ничим документирати. Протудоказ лежи на пор. обвезнику, а то је аморално! Јер како ће он доказ пор. властима пружити, ако се његовим књигама не вјерује, а за то негирање вјеродостојности не треба образложења.

Брзину, којом се радило, доказује и непотпуност појединих одредаба. Нпр. код минималне течевине заборавило се одредбу о самоуправним прирезима. Што ће служити код тог пореза као темељ за одмјеру самоуправних приреза? Непотпуна је одредба и о казненој одговорности заступника и пуномоћника, јер се заборавило на најважнију групу заступника, наиме на законске заступнике (заступници малодобника, управитељи стечајина, оставина и сл.), на које се нови прописи не односе.

Нејасноће у закону отежат ће рад пор. власти и појачат правну несигурност. У том предначи одредба о пор. обвези самосталних фондова и задужбина. Које и какви све фондови и задужбине спадају под пор. обвезу?

И у темељним су засадама правног поретка нови прописи опречни. Треба овдје само споменути финансијске судове, који имају одређивати осјетљиве казне затвора, премда нису независни.

И прописи о прометном порезу нису бољи. Беспотребном промјеном тарифних бројева изазвана је савршена збрка. Кому је то требало?

Највећи приговор новим прописима је тај, да су они донесени а да пор. власти нису претходно оспособљене да их правилно и извршју. Неспособност тих власти очитује се и код саме централне власти, Министарства финансија, које је требало поновим прописима, уредбама и наредбама много

тога одредити, а да тој својој дужности није до сада удовољила. Тако је нпр. предвиђено, да ће Одјелне пореза прописати начин вођења књиге промета, али то — колико је нама познато — није учињено, премда се за невођење књиге промета предвиђају управо драконске казне!

Већ овакав летимични поглед на нове прописе јасно доказује, да они ни у којем смјеру не задовољавају.

Тврдно зато да ће се те промјене морати и прије прве примјеве подрвати темељитој и стручној ревизији. То не може запријечити ни одбијање мјеродавних фактора!

Чим се прије пак приступи тој ревизији, то боље, јер се не могу још предвидјети све последице, које ће имати ови прописи.

Из Одвјетника Бр. 2 свеска за фебруар 1940 год.)

Да се продума савјест дужника.

Ступ срамоте, ово средовјечно средство кажњавања, сигурно је данас несавремено, али то не значи да не би било потребно и оправдано за извјесне кривце одредити неко слично средство, прилагођено савременоме схваћању. Неки позитивни закони већ садржавају такво средство, нпр. приопћивање пресуде у новинама за кривце кажњиве по Закону о штampi и по Закону о сузбијању нелојалне утакмице. Но зашто оптерећивати суд с тим послом, ако је кривица очита?

Тако се по свој прилици запитало власник београдског правног часописа „Правосуђе“ прије него се одлучио да у истоме листу приопћи јавности имена свих оних претплатника, који и након бројних опомена осташе дужни претплату. У

задњем броју „Правосуђа“ он је доиста ту одлуку и извршио. Читатељи добили су тако прилику да упознају људе, који воле да примају, а неће да дају, који — другим речима — воле живјети на рачун других! То се зове паразитство, несоцијалност. А има ли веће и очитије кривице од ове у данашње вријеме, којему је социјалност једна од битних ознака?

Примјер је привлачан и многи чланови, који уредно плаћају а знаду колико нам посла и штете проузрокују немарни дужници, предложише нам да се за тим примјером поведемо. Предлог сматрамо умјесним, иако још оклијевамо да га коначно прихватимо. Но једно је сигурно: ако нетко сматра допуштеним унаточ могућности плаћања не вршити својих дужности према Адвокатској комори, чије чланство чини га одвјетником и даје му темељ егзистенције, онда је у још већој мјери допуштено Адвокатској комори да ради осигурања властите егзистенције приопћи у свом органу имена оних, који јој невршењем својих дужности егзистенцију угрожавају. Јер ако си они хоће приштједјети сваки новац и сваки труд, зашто си онда Адв. комора, након толиких напора, не би приштједјела вишак труда и трошка, који би морала иначе улагати у оврхе и у дисциплинско кажњавање? Вјероватно би нам се тим поводом јавили и дужници наших дужника, да нас упуте у предмет евентуалне оврхе и да нам покажу како су њихови вјеровници одвјетници према њима строги и безобзирни, јер се — дакако — ради о њиховим тражбинама.

Из Одвјетника Бр. 2 — свеска за фебруар 1940 год.)

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Архив за правне и друштвене науке, орган Београдског правног факултета. Уредник Др. Ђорђе Тасић. Садржај Бр. 2, књига XL за фебруар 1940. Чланци: Др. Ђорђе Тасић: Слободна сарадња правника, Сретен Вуковичевић: Постапак приватне земљишне својине у нас, Др. Божидар С. Марковић: Улога судске праксе и њено обрађивање, Др. Радомир Лукић: Члан 116 Устава и Уредба о Бановини Хрватској (у светлости теорије о тумачењу) — преглед новијег законодавства. — Међународно-правна хроника. — Економско финансијска хроника. — Страни правни живот. — Судска хроника. — Оцене и прикази. — Белешке. — Преглед часописа. — Нове књиге.

Одвјетник, орган Адвокатске коморе у Загребу. Уредник Др. Иво Политео. Садржај Бр. 2 година XIV за фебруар 1940 год. Који Одвјетник

www.uns.gov.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

несмеје ући у Хрватски Сабор? — Нацрт предлога Уредбе о заштити сељачког посједа од оврхе. — Измене прописа о снашању судских такса (Др. М. Брихта). — Судови добрих и поштених људи. — Трошкови за Одвјетника код Rote Romane (Др. Ф. Херман). — О надлежности за одвјетнички трошак (Б. Рачки). — Да би нешто прије дошло до правосмоћног ријешења... — За савршење јудикатуре. — Вијести А. К. — Натјечај. — Разно.

Полиција часопис за управну, полицијску, судску и самоуправну праксу. Главни уредник Др. Гојко Никетић. Садржај: Свеска прва. Сава Н. Поповић: Да ли је Уредба о простијем и бржем поступку код кривичних судова у складу са овлашћењем предвиђеним § 64 Финансијског Закона за 1934—1935 год.; Александар Р. Миловић: О урачунавању истражног затвора у казну у смислу § 420 Крив. суд. пост.; Љубомир С. Тасић: Да ли је извршениково својство земљорадника признато по У. Л. З. Д., таква чињеница која укида извршни захтев, § 34 И. П., или пак на основу тога треба само убу-ставити извршење; Велимир-Бела Јовановић: Одредба § 360 тач. 2 Казн. законика за Краљевину Србију и чл. 74 Закона о унутрашњој управи; Вит. С. Недељковић: Једна погрешна примена закона (тач. 1 § 327 Казн. зак.); Ж. Голубовић: Обим надлежности полицијских власти код кривичних изви-ђања; Благоје М. Поповић: Опрезност жандарма у служби и ван службе; Молба за признавање држављанства; Димитрије Мариновић: Из управне праксе; Љубомир Ж. Јевтић: Из управно-судске праксе; Јов. Д. Смиљанић: Из судске праксе (Пракса Касационог суда у Београду); Пропис § 375 а српског Казненог закона остао је у важности и после ступања на снагу Законика о поступку судском у грађанским парницама (О. о. с. К. с. Београд Су 152 од 10 јуна 1939 год.); Из судске праксе Касационог суда у Новом Саду. — Поуке и обавештења. — Наредбе, упутства и објашњења Министарства унутрашњих послова. — Прикази.

Правосуђе, часопис за судску праксу и законодавство. Уредник Стојан Јовановић. Власници и издавачи: Др. Иво Матијевић и Стојан Јовановић. Садржај Бр. 2, год. IX, за фебруар 1940 год.; Др. Борђе Ж. Мирковић, Правна природа правила трговачних друштава; Душан Рашковић, Поништај пресуде Изабраног суда; Јован Јеремић, За обавезност црквеног брака; Глигорije Грозданић, Пресуде аграрних судова; Драган В. Костић, Мишљење о поступку по једној Уредби; Миливој М. Јујић, Разлике у функцијама дисциплинског и државног тужиоца. — Белешке. — Преглед књига. — Нове књиге и часописи. — Некролог: Алексејев Николај. — Из Уредништва.

Правна мисао, часопис за право и социологију. Уредници Др. Драг. Кечкић, Др. Никола Вучо и Др. Драгослав Тодоровић. Садржај Бр. I—II. 6-та година, за јан.—фебруар 1940. Рене Моблан: Шта је дијалектика; Живојин Цветковић: Традиције и идеологије у животу и друштву; Др. Борисав Т. Благојевић: Утицај француског грађанског законика на србијански грађански законик; Др. Радивој Увалић: Цене на великим светским тржиштима и њихов значај за данашњу привреду.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Бр. 34—IX од 13 фебруара 1940 год.: 74) Уредба о трговинском споразуму између Југославије и Француске. — 75) Уредба о споразуму о плаћању између Југославије и Француске. — 76) Уредба о ослобођењу Уљарних задруга од плаћања царине и осталих дажбина на машине и апарате за производњу уља за јело. — 77) Уредба о санацији Задружног савеза (регистроване задруге са ограниченим јемством) у Сплиту. — 78) Уредба о ванредном доприносу поморских теретних бродова трговачке морнарице Краљевине Југославије за време трајања ванредних прилика на међународном поморском тржишту. — 79) Решење о накнади трошкова за службена путовања у иностранство по послевима земаљске одбране. — 80) Увођење нове врсте телефонских разговора између Југославије и Италије. — 81) Оснивање нових одељака у Поштанској штедионици у Београду.